

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Speciální pedagogika

Studijní obor: Speciální pedagogika pro vychovatele

OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ VICTIMS OF DOMESTIC VIOLENCE

Bakalářská práce: II-FP-KSS-1028

Autor:

Mgr. Zuzana Povrová

Podpis:

.....

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Meier, Ph.D.

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
48	12	5	0	21	3

V Liberci dne: 20. 4. 2012

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Mgr. Zuzana POVROVÁ**
Osobní číslo: **P09000613**
Studijní program: **B7506 Speciální pedagogika**
Studijní obor: **Speciální pedagogika pro vychovatele**
Název tématu: **Oběti domácího násilí**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl bakalářské práce: Charakterizovat problematiku domácího násilí a zjistit, kdo bývá jeho nejčastější obětí a jaké jsou nejčastější formy domácího násilí.

Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěrů.

Metody: Rozhovor, dotazník

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.

CONWAYOVÁ, Helen L. Domácí násilí : příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. ISBN 80-00-01550-1.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Moderní psychologie pro právníky : domácí násilí, stalking, predikce násilí. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8.

GENTRY, W. Doyle. O lásce a hněvu : jak se bránit násilí ze strany blízkého člověka. 1. vyd. Praha: Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0877-9.

GJURIČOVÁ, Šárka, KOCOURKOVÁ, Jana, KOUTEK, Jiří. Podoby násilí v rodině. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2000. ISBN 80-70214-16-3.

MUFSONOVÁ, Susan, KRANZOVÁ, Rachel. O týrání a zneužívání. Praha: Lidové noviny, 1996. ISBN 80-7106-194-8.

PONĚŠICKÝ, Jan. Agrese, násilí a psychologie moci. 2. doplň. vyd. Praha: Triton, 2010. ISBN 978-80-7387-378-3.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Miroslav Meier, Ph.D.

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: 1. dubna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: 27. dubna 2012

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

doc. PaedDr. PhDr. Ilona Pešatová, Ph.D.

vedoucí katedry

dne 22-04-2011

Čestné prohlášení

Název práce: Oběti domácího násilí
Jméno a příjmení autora: Mgr. Zuzana Povrová
Osobní číslo: P09000613

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo. Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedla jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 20. 4. 2012

Zuzana Povrová

Poděkování

Děkuji především mému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Miroslavu Meierovi, Ph.D. za jeho vstřícný přístup, trpělivost a laskavost, podnětné rady, věcné připomínky a metodickou pomoc při odborném vedení mé bakalářské práce.

Dále bych také chtěla poděkovat všem respondentům, kteří se podíleli na průzkumném šetření a byli ochotni se mnou realizovat rozhovor.

Děkuji své rodině za pomoc, pochopení a morální podporu, kterou mi poskytla.

Název bakalářské práce: Oběti domácího násilí

Jméno a příjmení autora: Mgr. Zuzana Povrová

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2011/2012

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Miroslav Meier, Ph.D.

Anotace:

Bakalářská práce se zabývá problematikou domácího násilí a zaměřuje se především na oběti domácího násilí. Jejím cílem bylo charakterizovat problematiku domácího násilí a zjistit, kdo bývá jeho nejčastější obětí a jaké jsou nejčastější formy domácího násilí. Práce je tvořena částí teoretickou a částí praktickou. V části teoretické jsou vymezeny základní pojmy a charakterizováno domácí násilí. Dále bakalářská práce pojednává o možnostech pomoci obětem domácího násilí, podání trestního oznámení a vztahu oběti a agresora. Teoretická část se opírá o odborné zdroje týkající se domácího násilí. Praktická část bakalářské práce přináší výsledky průzkumného šetření, které bylo zaměřeno na oběti domácího násilí. Průzkum byl realizován dotazníkem a rozhovorem. Výsledky ukazují, kdo je nejčastěji obětí domácího násilí a dále nejčastější formy domácího násilí. Na základě výsledných zjištění byla formulována určitá navrhovaná opatření v oblasti pomoci obětem domácího násilí. Přínos práce spočívá v objasnění pozice obětí domácího násilí.

Klíčová slova: agrese, agresor, domácí násilí, krizová intervence, oběť, pomoc obětem, strach, trauma, trestní oznámení.

Title of bachelor thesis: Victims of Domestic Violence

Author's name and surname: Mgr. Zuzana Povrová

Academic year submission of bachelor thesis: 2011/2012

Supervisor of bachelor thesis: Mgr. Miroslav Meier, Ph.D.

Summary:

The bachelor thesis deals with the domestic violence issue and it mainly focuses on the victims of domestic violence. Its aim was to characterize the domestic violence issue and find out who is the most frequent victim of domestic violence and which forms of domestic violence are the most common. The bachelor thesis consists of the theoretical and the practical part. In the theoretical part there are described the basic terms and it also characterizes the domestic violence. Furthermore the bachelor thesis discusses the possibilities of help which are provided to the victims of domestic violence, lodging the criminal announcement and the relationship between the victim and the aggressor. The theoretical part is based on the expert resources connected to the domestic violence. The practical part of the bachelor thesis brings the results of the survey, which was focused on the victims of the domestic violence. The research was done using the questionnaire and the interview. The results show who are the most common victims of the domestic violence and also the most frequent forms of the domestic violence. Some suggested actions in the area of help for the victims of domestic violence were formulated on the basis of this discovery. The merit of this work lies in the clarification of the position of the victim of domestic violence.

Key words: aggression, aggressor, domestic violence, crisis intervention, victim, help for the victims, fear, trauma, criminal announcement.

OBSAH

ÚVOD.....	10
1 TEORETICKÁ ČÁST	11
1.1 Definice základních pojmů	11
1.1.1 Domácí násilí	11
1.1.2 Agrese	11
1.1.3 Moc	12
1.1.4 Krize.....	12
1.1.5 Krizová intervence	12
1.2 Charakteristika domácího násilí.....	13
1.2.1 Formy domácího násilí	13
1.2.2 Prostředí domácího násilí.....	13
1.2.3 Charakteristické rysy domácího násilí.....	14
1.2.4 Teorie agrese.....	15
1.2.4.1 Agrese a osobnostní hranice	15
1.2.4.2 Typy agrese	16
1.2.4.3 Agrese a násilí versus strach.....	17
1.2.5 Trauma	17
1.2.5.1 Posttraumatická stresová porucha	18
1.2.5.2 Traumatizace v rodině	19
1.3 Znaky domácího násilí.....	20
1.4 Profily aktérů domácího násilí.....	20
1.4.1 Profil agresora.....	21
1.4.2 Profil oběti	22
1.4.2.1 Syndrom týrané ženy	22
1.4.2.2 Stockholmský syndrom	23
1.4.2.3 Souhrn profilu oběti.....	23
1.5 Možnosti pomoci	25
1.5.1 Pomoc obětem domácího násilí	25
1.5.2 Strategie pracovníka v pomáhajících organizacích	26
1.5.3 Bezpečnostní plán	27

1.6	Trestní oznámení.....	28
1.7	Předvolání k soudu.....	28
1.8	Domácí násilí jako trestní čin	30
2	PRAKTICKÁ ČÁST	31
2.1	Cíl práce	31
2.1.1	Formulované předpoklady	31
2.2	Metody průzkumu.....	31
2.2.1	Dotazník.....	31
2.2.2	Rozhovor.....	32
2.2.2.1	Okruhy rozhovoru	32
2.3	Výzkumný vzorek.....	33
2.4	Výsledky dotazníkového šetření	34
2.5	Závěr průzkumného šetření	40
2.6	Výsledky rozhovoru.....	41
2.6.1	Analýza výsledků rozhovoru	41
2.7	Navrhovaná opatření.....	44
	ZÁVĚR	45
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	46
	SEZNAM PŘÍLOH.....	48

ÚVOD

Bakalářská práce se věnuje domácímu násilí a krizové intervenci. Domácí násilí je nejen v současné době velmi aktuálním tématem. Cílem bakalářské práce je charakterizovat problematiku domácího násilí a zjistit, kdo bývá jeho nejčastější obětí a jaké jsou nejčastější formy domácího násilí. Nejde přitom pouze o samotný výskyt domácího násilí, ale také o negativní dopad na týranou osobu a její další život. Domácí násilí se vyskytuje v tzv. viditelné formě, za kterou je považováno fyzické týrání, nebo v tzv. neviditelné formě, kterou je psychické týrání. Tak nebo onak se jedná o negativní vlivy a chování, které u týraných lidí zpravidla vyvolávají strach a mají negativní vliv na jejich život. Takřka všude kolem nás je jistý druh agrese. Proč vzniká, jak s ní bojovat nejen u sebe samotného, ale hlavně jak se jí bránit u druhých lidí? Tyto otázky jsou stále aktuální, odpovědi na ně existují rozdílné podle lidské podstaty a zkušeností. Ne každý člověk má násilné tendence. Bakalářská práce chce poukázat na domácí násilí a jeho oběti.

Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část umožňuje pochopit problematiku domácího násilí vysvětlením hlavních, základních pojmů, a to pojmů, jako jsou např. domácí násilí, agrese, agresor, oběť, krize, krizová intervence. Vymezení těchto pojmů umožňuje adekvátně pochopit problematiku domácího násilí. V práci je domácí násilí charakterizováno a uvedeno ve spojitosti s traumatizací v rodině a pohledu na domácí násilí u obětí. Představen je i postup, jak posílit kompetence řešit takovou náročnou situaci a vytvořit určitý plán vyřešení. V neposlední řadě jsou v této části práce uvedena i práva a povinnosti osob postižených domácím násilím. V praktické části práce došlo mj. ke zhodnocení dat, která byla získána od vzorku respondentů, kteří přispěli k náhledu na oběti domácího násilí. Pro získání těchto dat, která byla nutná k ověření formulovaných předpokladů, byly použity dotazník a rozhovor.

Práce může být přínosná nejen obětem domácího násilí, ale i pracovníkům pomáhajících organizací, kteří mají zkušenost a pravomoc pomáhat obětem domácího násilí.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Definice základních pojmů

1.1.1 Domácí násilí

„Domácí násilí je fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti, intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah“ (Expertní skupina Aliance proti domácímu násilí 2010).

Domácí násilí se projevuje druhem psychologického ovládání, degradací a ponižováním, tyto faktory mohou mít větší dopad než fyzické utrpení (Conwayová 2007, s. 107). V postižených rodinách často převládá postavení otce, který se chová v rodině násilnický a může zneužívat oběti psychicky, fyzicky, sexuálně nebo ekonomicky. Pokud oběti podají na agresora trestní oznámení, může na ně být ze strany společnosti pohlíženo nedůvěřivě. Následně mohou být oběti často necitlivým způsobem vyslýchány policií. Mnohdy je obětí vyčítána určitá vina na agresivním chování útočníka. Pokud je agresor muž, jeho moc a síla agrese je mu přirozeně prisuzována (Poněšický 2010, s. 47).

„Téměř neexistuje účinná legislativa a kontrola mající na zřeteli zamezování agrese v rodinách; podle nezávislých zdrojů a odhadů trpí 20–30 % lidí nejrůznějšími krutostmi od ponižujících trestů dětí až po znásilňování v manželství či sexuální zneužívání“ (Poněšický 2010, s. 13).

Domácí násilí lze definovat jako agresi ze strany blízkého člověka, negativní jednání vůči blízké osobě, chování, které u jednoho z partnerů (oběti) způsobuje strach z druhého (agresora), agresivní ničivý vliv v soužití s partnerem/partnerkou, utrpení v rodině, psychologické ovládání.

Oběť domácího násilí lze vymezit jako osobu vzájemně úzce propojenou s agresorem. Oběť je jedním z aktérů domácího násilí vedle agresora. Většinou se jedná o ženu, příp. o více členů rodiny. Oběť můžeme obecně pojmenovat jako týranou osobu.

1.1.2 Agrese

Agrese je psychologické a emoční ovládání, které má za cíl poškodit všechny kolem sebe, potažmo i sebe samého. Základním psychologickým cílem jsou pro agresora lidi

a věci. Agrese je chápána jako vrozená vlastnost reagující k udržení potřeb člověka, sloužící k adaptaci (získání obživy, sebeprosažení, obrana). Zahrnuje emoční stavy a sílu vnitřních impulsů k jednání, jako je např. zlost, vztek a zuřivost, které druhým způsobují újmu (Poněšický 2010, s. 17).

1.1.3 Moc

Svým způsobem má moc každý člověk a je potřeba si uvědomit, jaká ta moc je, jaký má rozsah a dopad nejen na člověka samotného, ale i společnost. Potřeba moci roste s chutí moc vykonávat a být do určité míry nezávislý. Moc je v korespondenci se závislostí, protože mocní jsou závislí na ovládaných, závislých lidech.

Moc člověk může vykonávat dvěma způsoby. Jedním způsobem je moc negativního charakteru, přesněji řečeno hrozby (někomu něco vzít, nedat, zabránit či ublížit), na straně druhé je moc pozitivní vykonávána pomocí slibů a možností něco poskytnout (Poněšický 2010, s. 9–11).

„Moc je vlastně procesem, který zvyšuje pravděpodobnost předtím nepravděpodobného selektivního chování u příjemce; je určitou formou komunikace a vztahovosti, jejíž specificitou je redukování komplexity jednání a chování“ (Poněšický 2010, s. 93).

1.1.4 Krize

Definovat pojem krize je možné z různých pohledů, např. ekonomického, medicínského, literárního. V našem případě je důležité vymezení z hlediska psychiatrie a psychologie. Krize je v těchto oborech označením „pro extrémní psychickou zátěž, nebezpečný stav nebo životní událost“ (Špatenková, aj. 2004a, s. 15). Krize je charakterizována událostmi (nejčastěji v podobě kritické) a vyžaduje zásadní změny a řešení pro člověka leckdy fyzicky a psychicky obtížné.

Krize jako pojem je často chybně zaměňována s jinými pojmy, např. s konfliktem, depresí, stresem a traumatem (Špatenková, aj. 2004a, s. 17, 18).

1.1.5 Krizová intervence

Krizovou intervenci lze definovat jako druh určité pomoci lidem, kteří jsou krizí postiženi. Je zaměřena na daný problém, kterým byla započata krize. Krizová intervence

umožňuje náhled na situaci a možné řešení. U domácího násilí krizová intervence zahrnuje různé druhy pomoci, a to pomoc psychologickou, sociální, právní i lékařskou.

Krizovou intervencí je možné také vymezit na základě jejích specifických znaků. Pak tedy krizová intervence je okamžitá pomoc, jejímž hlavním úkolem je snížení ohrožení a koncentrace na problém tady a teď, dochází k pravidelnému setkávání, tím dochází k intenzivnímu kontaktu mezi klientem a krizovým interventem. Krizový intervent by měl mít ke klientovi nejen aktivní a direktivní přístup, ale také přístup strukturovaný a individuální. Aktivita krizové intervence:

- „poskytnutí emocionální podpory a pocitu bezpečí,
- mobilizace zdrojů pomoci,
- vytvoření plánu pomoci,
- konfrontace s realitou a eliminace tendencí k odmítání a zkreslování reality“ ad. (Špatenková, aj. 2004b, s. 15, 16).

1.2 Charakteristika domácího násilí

1.2.1 Formy domácího násilí

Domácí násilí se dělí na dvě základní formy, a to na psychické a fyzické násilí. Mezi fyzické násilí patří např. rány, bouchání, kopání, tahání za vlasy a strkání. Tato forma je viditelná, zpravidla bývá jasně a snáze prokazatelná na rozdíl od formy psychické. Psychická forma domácího násilí je charakteristická neviditelností a není snadné ji prokázat. Oběti, které prožívají nebo prožili tuto formu násilí, bývají navenek obvykle nepoznamenány. Mezi psychické formy násilí patří nadávky, zesměšňování, vyhrožování, psychický nátlak apod. S touto formou bývá těžké vyjít navenek, protože ji není snadné prokázat. Mezi další formy domácího násilí lze zařadit ekonomické násilí, sexuální násilí, sociální násilí atd. Lze tedy říci, že existuje více druhů domácího násilí (Vodáčková, aj. 2007, s. 476).

1.2.2 Prostředí domácího násilí

Domácí násilí se projevuje v rodinném kruhu, kdy agresor je vůči oběti v příbuzenském vztahu. Pro oběť je těžké se z moci agresora vymanit a podstoupit kroky proti agresorovi. Oběť je s agresorem v boji a rozporu.

Pro oběti domácího násilí bývá těžké začít podnikat první kroky vedoucí k lepšímu a klidnému životu. Je to způsobené příbuzenským vztahem k agresorovi. Nejčastěji se jedná o pozici oběti a agresora jako ženy a muže, popřípadě i děti, které mohou být jak obětí, tak i agresorem. Není ale přesně dané, že agresor musí být muž a oběť žena. Existují případy, kdy agresorem je žena a oběť muž.

1.2.3 Charakteristické rysy domácího násilí

Daniela Vodáčková v publikaci *Krizová intervence* uvádí tyto charakteristické rysy domácího násilí:

- „opakování, dlouhodobost a téměř každodenní přítomnost,
- oběť je dostupná a bezbranná,
- místo činu je velmi intimní a specifické,
- násilí je pro násilníka bezpečné,
- násilí je většinou iracionální“ (Vodáčková, aj. 2007, s. 476).

Domácí násilí by se dalo ještě konkrétněji charakterizovat při určité situaci. „Většina psychologů má tendenci považovat agrese a násilí v jejich destruktivních formách za zoufalou reakci, obranu, vtisk, naučenou reakci, důsledek narušené empatie, a domnívají se, že bez všech těchto důsledků negativních vlivů by se člověk vyvíjel harmonicky“ (Poněšický 2010, s. 84).

Pokud agresor dosáhne svého, toho, čeho chce dosáhnout, může se stále více utvrzovat v tom, že tímto způsobem je možné a ve finále i snadnější dosahovat svých vytyčených cílů (Conwayová 2007, s. 54).

Teror začíná obvykle postupně, přesné hranice začátku agrese pak nelze určit. Hranice je velmi tenká. Naopak stěna vůči lidem z okolí bývá silná, neviditelná a neprůhledná. Většina lidí si nedovede představit nátlak a sílu týrání. Ze začátku bývá agresor hlučnější, na jedné straně mu je oběť jako člověk lhostejná, na straně druhé je oběť v jakémsi vězení. Jsou to protiklady, které spolu úzce souvisejí a vzájemně se prolínají. O projevu začátku agresivnějšího chování ze strany agresora lze hovořit už většinou zpětně několik měsíců, dokonce i let.

Pokud děti zažívají násilné chování rodičů, mnohdy otce, již od narození, mohou takové chování považovat svým způsobem za běžné. Násilné chování mohou považovat za běžnou formu trestu za provedení něčeho špatného.

Spouštěčem agresivního chování může být cokoli a kdokoli. Agresivní chování se zpravidla projevuje pozvolna, jsou ale také případy, kdy má rychlý spád. V pozvolném

tempu týrání je příznačné, že agresor zkouší zejména jednodušší nátlak, sílu a intenzitu. Postupem času se tyto tři vlastnosti (nátlak, síla a intenzita) zvyšují. Oběť je „zatlačena do kouta“, ze kterého je těžké vyjít. Na jednu stranu oběť chce pomoc od druhých, na druhou stranu ale nechce ublížit agresorovi. Pocity, které se kumulují v týrané osobě, jsou lítost, nenávisť, lhostejnost, ochota pomoci, snaha odpouštět apod. Převažují ale většinou pocity negativního rázu. Pokud se oběť rozhodne bojovat proti agresorovi, chce to velkou dávku odvahy a odhodlání.

Mluvit v obecné rovině na základě zkušenosti bývá pro oběti domácího násilí běžné. Týrání bývá na denním pořádku, a to např. v podobě vulgárních nadávek, vyhrožování, zastrašování, vydírání a útoku na emocionální stránku. Psychická podoba týrání je často provázena ekonomickým týráním.

1.2.4 Teorie agrese

Pokud výchova jedince má za následek pozitivní životní smysl, je vřelá, láskyplná, jedinec uspokojuje svoje základní, důležité potřeby, ve vyšším věku jeho agresivní chování nemusí přerůst přes hranice normality. Agresivní normalita nemá přesně vymezené hranice, s agresí souvisí ohrožení druhé osoby po psychické, fyzické, ekonomické a sexuální stránce.

Aktivace agresivního chování bývá spojena s frustrací, přesněji řečeno s blokováním a zmařením potřeb, které jsou propojeny se strachem. Lidské chování je tak připraveno k obraně či útoku, které je tak silně emoční a často i nekoordinované. Někdy se člověk pomocí agrese snaží být ve styku s druhými, agresivní chování je potom komunikačním prostředkem ve vztahu k druhým. Člověk se nenaučí regulovat svůj afekt, pokud bude stále potlačovat empatii a citovost, kterou může potlačovat nejen vůči druhým, ale dokonce i vůči sobě samému. Naučit se regulovat svůj afekt musí člověk už od mala. Nenaučí-li se to bez pomoci odborníků v raném dětství, v pozdějším věku je to téměř nemožné (Poněšický 2010, s. 22–34).

1.2.4.1 Agrese a osobnostní hranice

Agrese je vázána na vlastní osobnost. Rozzlobením dáváme najevo, že s něčím nesouhlasíme, něco chceme jinak a chceme dojít k vzájemnému porozumění, ne toho druhého zničit. „Z interpersonálního hlediska je agresivita součástí nejrůznějších vztahů (konkurence, žárlivost, závist apod.) ve spojení s jinými tendencemi a motivacemi“. K agresí a touze po moci vede tzv. frustrovaná potřeba sebevědomí (Poněšický 2010, s. 54–58).

Pojetí agrese je možno vykládat na jedné straně jako frustraci a bezmoc, na straně druhé jako agresivní přání ničit. Poněšický uvádí motivace pro vznik agrese podle Montaua, kdy agrese přechází k násilí:

- frustrace nastoupená po nezvládnutém stresu, kdy člověk nevidí řešení, a poté nastoupí agrese.
- Násilí jako frustrace smyslu, výraz protestu a snaha něčeho dosáhnout.
- Agrese je něčím, kdy člověk získá sebevědomí a může se osvědčit.
- Agrese je způsob k sociálnímu zařazení, zabezpečení místa v hierarchii.
- Agrese jako přímý vstup do činnosti funkce (Poněšický 2010, s. 74).

Násilí bývá jedním z projevů neuspokojených vlastních potřeb. Pokud stoupají neuspokojené potřeby, může se stupňovat i násilí. Ne vždy tomu ale je v přímé úměře. Násilí se odvíjí od osobnosti člověka a době, při níž nedochází k uspokojování potřeb, k propuknutí násilí.

1.2.4.2 Typy agrese

Bývá uváděna soustava spojitosti agrese. Prvním typem vztahovosti je **závislostní typ**, kdy takový člověk preferuje ve vztazích harmonii, je to člověk, který se snaží ve všem podřídít, i když zrovna není stejného názoru, jednal by třeba i jinak, ale bojí se negativní reakce. Dalším typem agrese je **pedanticky-mocenský typ**. Člověk tohoto typu má potřebu nutkavé kontroly, agrese je ventilována formou kontroly a ovládáním druhých. Třetím typem agrese je **rivalitní konkurující typ**, kdy se tito lidé snaží být ti nejlepší za každou cenu, i za cenu podrazu, využívání.

Z pohledu domácího násilí se jedná o agresi typu pedanticky-mocenského, ale některé formy vůči obětem mohou typově spadat jak k typu závislostnímu, tak k typu rivalitně konkurujícímu. Rozebereme-li agresi typu pedanticko-mocenského, dostaneme upjatost s přísností v chování a s prosazením vůle i proti odporu druhého člověka. To znamená z pohledu násilí neoprávněné ovládání a utlačování druhého člověka.

Nedosahování vytyčených cílů má za následek negativní afekt, jež se projevuje negativním jednáním, a to v podobě vzteku, závisti, zloby, hněvu apod. (Poněšický 2010, s. 62–79). Nejen v psychoterapii, ale v běžném každodenním životě je třeba, aby si člověk s agresivním jednáním uvědomil svoje problémy a snažil se nalézt nějaké východisko (Poněšický 2010, s. 104).

1.2.4.3 Agrese a násilí versus strach

Násilí je označováno jako forma lidské svobody, kdy člověk popírá své instinkty a překročí vnitřní hranice ve svém nitru. Podle Ericha Fromma je člověk ve své podstatě a přirozenosti dobrý, jeho agresivita je pouze hnací silou k překonávání překážek v jeho životě a vede k uspokojení vlastních potřeb. Agresivita negativního směru se objevuje pouze u lidí jako následek nevhodných sociálních podmínek (Poněšický 2010, s. 31–33).

„Většina psychologů má tendenci považovat agresi a násilí v jejich destruktivních formách za zoufalou reakci, obranu, vtisk, naučenou reakci, důsledek narušené empatie, a domnívají se, že bez všech těchto důsledků negativních vlivů by se člověk vyvíjel harmonicky“ (Poněšický 2010, s. 84). Agrese vede člověka do jiného světa, ve kterém toto negativní jednání je bráno za „normální“ jev. Člověk páchající agresi a násilí v tomto světě nedokáže usměrnit svoje jednání, nedokáže otevřít dveře do světa skutečně „normálního“ a ze světa agrese odejít. Aby odešel z tohoto světa, potřeboval by nápomocnou ruku, ruku, která ho vyvede a násilný způsob chování utne.

Pokud agresor dosáhne svého, toho, čeho chce dosáhnout, může se stále více utvrzovat v tom, že tímto způsobem je možné a ve finále i snadnější dosahovat svých cílů (Conwayová 2007, s. 54).

Mocenská osobnost získává moc prostřednictvím hrozeb a šířením strachu. Člověk pomocí moci dokáže přinutit druhé k podřízenému chování, děje se tomu vědomě nebo i nevědomě (Poněšický 2010, s. 100).

1.2.5 Trauma

Trauma můžeme charakterizovat jako událost nebo situaci, která vyvolá těžké tělesné nebo duševní stavy, příp. obojí dohromady. Pokud člověka zasáhnou silné emoce, mohou vést až k psychickým poruchám. U každého člověka může mít psychická porucha kratší nebo delší trvání. Psychická porucha může být ve spojitosti i s poruchou fyzickou.

„Freud nazývá traumatem jakoukoli událost, která naruší emoční rovnováhu osoby a uvede do chodu obranné mechanismy“ (Sillamy 2001, s. 221).

Každý člověk zažije spoustu nepříjemných a stresujících situací, ale ne každý se setká s traumatickou událostí. Rozdíl mezi pouze stresující a už traumatickou událostí je v tom, že „traumatická událost je zážitek, který téměř u každého vyvolá v době ohrožení pronikavou tíseň a výraznou stresovou reakci“ (Praško, et al. 2003, s. 21). Jedná se tedy o události, „při kterých jde o ohrožení života, zdraví a tělesné či psychické integrity. Událost se stává traumatickou, když z různých důvodů překročí schopnost člověka emočně ji zvládnout.

Mluvíme o emocionálním zranění“ (Praško, et al. 2003, s. 21). Měli bychom ale poukázat na to, že pro jednoho člověka může být nějaká událost jen nepříjemnou stresující situací a zvládá ji téměř bez problémů, ale u druhého může být stejná událost už traumatickou. Přesná hranice mezi stresující a traumatickou událostí tedy neexistuje, hranice mezi těmito událostmi bývá v každém člověku jiná a u každého se může jinak projevit.

Trauma zahrnuje traumatizující událost spojenou s prožitkem a jeho následné zpracování. Jak člověk prožívá a zpracovává nejen traumatizující událost, ovlivňuje mnoho faktorů, zejména osobnostní dispozice, vztahové, environmentální a kulturně-sociální proměnné. „Variabilita psychotraumatické reakce je proto široká a individuální“ (Rektor 2010, s. 281).

1.2.5.1 Posttraumatická stresová porucha

Posttraumatická stresová porucha byla dříve nazývána „válečnou neurózou“ nebo „bitevní únavou“. První zmínky o této poruše jsou z dob první světové války. Ve spojitosti s touto poruchou se také mluvilo o „nehodové neuróze“ nebo „syndromu po znásilnění“.

„Jde o událost, která téměř u každého vyvolá v době ohrožení pronikavou tíseň a výraznou stresovou reakci. Člověk nemusí být přímo obětí této události, stačí, že je jí přítomen“ (Praško, et al. 2003, s. 31).

Průběh poruchy se u různých lidí zpravidla do určité míry liší. U někoho příznaky posttraumatické stresové poruchy odezní časem, u některých lidí přetrvávají několik měsíců, let i po celý život.

Příznaky posttraumatické stresové poruchy

O příznacích posttraumatické stresové poruchy hovoříme, trvají-li delší dobu, zpravidla se jedná o měsíce. Mohou se objevit hned po traumatizující události nebo i s odstupem času. Příznaky posttraumatické stresové poruchy můžeme rozdělit do čtyř skupin:

- dotírající vzpomínky a sny, rozpomínání na trauma (vzpomínky bývají útržkovité, ale velmi živé spojené se silným pocitem, děsivé sny, tzv. noční můry, ve kterých dochází k znovuprožití),
- ztráta pozitivních emocí (negativní emoční stavy, žádný nebo negativní požitek ze života),
- vyhýbání se,
- zvýšená psychická a tělesná vzrušivost (očekávání organismu něčeho zlého).

„Traumatické vzpomínky jsou navozovány podněty, které nějak souvisely s traumatickou událostí“ (Praško, et al. 2003, s. 32–37).

1.2.5.2 Traumatizace v rodině

Mezinárodní výzkum násilí na ženách z roku 2003 zjistil, že 38 % žen v České republice se osobně setkala s některou z forem domácího násilí (Pikálková 2004). Dá se předpokládat, že toto číslo může být dnes i vyšší. Hranice domácího násilí je nepřesná a lze se domnívat, že obětí může v některých případech trvat i několik let, než si uvědomí, že jsou obětmi domácího násilí. To se stává především u psychických forem domácího násilí, které jsou neviditelné, tudíž velmi obtížně prokazatelné. Podle občanského sdružení ROSA jsou obětmi násilí nejčastěji ženy, a to ve věku 30–44 let (ROSA 2010). Každá třetí žena na světě na vlastní kůži ví, co to je domácí násilí (Poněšický 2010, s. 108).

„Tragické důsledky se mohou dostavit, když například muž s pošramoceným sebevědomím vyžaduje od své ženy neustálý obdiv, odmítá kritiku a sám partnerku ponižuje, aby získal pocit převahy. Jindy, chyběla-li jednomu partnerovi v jeho životě láska (například od rodičů) a porozumění, mu ji musí o to více vynahrazovat partner, a není-li tomu tak, je k tomu buď přinucován, či hrubě odmítnut. Takový člověk je zaujat jen sám sebou, důvodem ovšem není egoismus, nýbrž strach z dekompenzace, ze ztráty sebe sama, z opětné traumatizace, kterou nechce za žádnou cenu znovu připustit“ (Poněšický 2010, s. 48).

Základ v negativním životním soužití dostává agresor zpravidla už v dětství, nedostatkem lásky od rodičů je na společné soužití nepřipraven, nedokáže respektovat druhé lidi, nedokáže se dělit o vzájemné porozumění, soužití a důvěru mezi partnery. Chce mít všechno pro sebe, chce být středem pozornosti a dosahovat výsledků podle jeho momentální vůle a toho, co teď chce.

Mezilidské vztahy jsou dobrovolné a doprovázené emocemi, jedinci s agresí mají tendenci si vztah zajistit mocí a násilím. Moc i násilí mají různé formy. Nejčastěji to je slovní podoba vyjádření přísnosti, vyhrožování, manipulace, teror fyzický, psychický i ekonomický (Poněšický 2010, s. 51).

„Adekvátnost obrany vzhledem k očekávanému nebezpečí je v situaci s tím spojeného stresu řízena mnohem více emocemi než rozumovou stránkou“ (Poněšický 2010, s. 68). O emočním jednání můžeme mluvit nejen u agresora, ale také u oběti. Oba aktéři jednají v daný okamžik zpravidla emotivně. Agresor chce dosáhnout svého, toho, co si umanol. Otázka je, pokud by dosáhl svého, jestli by přestal útočit. Oběť jedná emotivně pod strachem, obvykle nepřemýšlí, co by v tu chvíli bylo nejrozumnější, jedná podle svých pocitů.

Pro agresora je spouštěčem nesplněné přání, to, co v minulosti bylo pro něj nedosažitelné, to si snaží vynutit nyní od partnera.

Chování agresora je vůči oběti záměrným zabraňováním hledání pomoci. Svoji oběť citově vydírá, namlouvá jí, že jí nikdo neuvěří. Tímto se snaží oběť zastrašit a nechat si tak stále volné pole působnosti ke svému odsouzeníhodnému jednání (Conwayová 2007, s. 33).

1.3 Znaky domácího násilí

Domácí násilí bývá bráno často z pohledu druhých lidí jen jako hádka, kterou oběť nafukuje do veliké „bubliny“. Že se jedná o domácí násilí a ne jenom nějaký malicherný spor, dokazují znaky domácího násilí, kterými jsou:

- opakování a dlouhodobost násilí,
- stupňování neboli eskalace intenzity a četnosti násilí,
- neměnné role aktérů – na straně jedné oběť, na straně druhé agresor,
- místo, kde dochází k násilí – společné obydlí (Vitoušová 2007, s. 108–110).

Jiní autoři uvádí následující znaky domácího násilí:

- soukromí jako místo činu,
- opakování a dlouhodobost násilí,
- eskalace intenzity násilí,
- uplatnění moci a kontroly,
- blízkost oběti a agresora,
- postoj oběti k agresorovi (Dufková, aj. 2005a, s. 8, 9).

1.4 Profily aktérů domácího násilí

Je známo, že pachatel domácího násilí zpravidla bývá dvou tváří. Před většinou jiných lidí se dokáže chovat slušně, mile, pozorně, ohleduplně, bez násilných známek. Druhou tvář nastavuje ve společném obydlí vůči své oběti. Tam pachatel vykazuje známky kriminální a násilné povahy, majetnických sklonů a moci se silou. Dvojí tvář ale zpravidla existuje i u obětí domácího násilí, kdy ve společnosti se oběť chová bez zjevných emocí po nějakém utrpení. Oběť ve společnosti druhých lidí bývá na první pohled zcela bez traumat, veselá, příjemná, společensky naladěná. Nebývají na ní zjevné žádné negativní stopy. Naopak na straně druhé je oběť plná emocí, bolesti, studu, bezmoci. „Oběť domácího násilí se odnaučí vyjadřovat přímo své pocity. Disociací otupuje prožívání emocí, chrání se tak před prožíváním bolesti. Může se jednat o ‘vymazání‘ pocitů, o ohraničenou ztrátu paměti,

v extrémní podobě se může jednat o mnohočetnou osobnost. Oběť domácího násilí popírá vážnost incidentů, je to forma její iluzorní obrany“ (Vitoušová 2007, s. 110).

1.4.1 Profil agresora

Agresor je negativním iniciátorem, tedy pachatelem domácího násilí. Jeho osobnost sestává z mnoha faktorů, které ovlivňují jeho násilnické jednání. Pokud agresor naplňuje domácí násilí psychologickým a slovním týráním, je označován jako manipulátor. U agresora neexistuje zcela jasná charakteristika, nicméně pachatelé domácího násilí mívají specifický profil (Bréhatová 2011, s. 9).

Typologie agresorů:

- agresor, který používá násilí jako demonstraci síly a tou chce vzbuzovat obdiv, působit nějakým dojmem, imponovat druhým osobám,
- agresor, který jedná v důsledku strachu a ohrožení a tím brání své ego, svoji osobnost,
- agresor, který násilí páchá v zájmu ohrožených hodnot skupiny, ke které přísluší (Voňková, aj. 2008, s. 48).

Podle charakteristiky jednání agresora může být postižen různými poruchami, které lze rozdělit na:

- vypjatý narcisismus – je charakteristický neustálou potřebou být obdivován v kladném slova smyslu, být středem pozornosti na úkor někoho druhého, tedy oběti. Takový agresor se vyznačuje egoistickým až sobeckým uspokojováním vlastních potřeb a přednostním nárokem na vše týkající se jeho osoby. Chce mít absolutní moc nad všemi a vším a o všem rozhodovat dle svých momentálních nároků a požadavků. Toto vše bere jako „normální“.
- Perverzní chování, které se projevuje jednoznačně mimo fyzické útoky. Jedná se tedy o slovní útoky, ponižování, vyhrožování, izolaci ad. (Bréhatová 2011, s. 9, 10).

Agresor si svým agresivním jednáním, kterého se dopouští na blízké osobě, snaží upevnit vlastní dominantní postavení, mít moc nad druhými a vše ovládat podle svého momentálního usmyšlení a rozpoložení. Sám si ale ani nebývá vědom, že se mu nikdy nikdo ničím nezavděčí. Svým jednáním pachatel ulevuje vlastním emocím, vynucuje si poslušnost druhé osoby v jakékoli oblasti, věci. Může se jednat o služby v domácnosti, sexuální praktiky, peněžní částky apod. Prostřednictvím násilí a jeho hrozbou agresor ovládá život oběti a brání jejich svobodě (Dufková, aj. 2005b, s. 18, 19).

1.4.2 Profil oběti

„Oběti psychologického násilí mají příliš často sklony k pochybování“ (Bréhatová 2011, s. 11). U domácího násilí neexistuje rovnoměrné rozdělení moci. Ve vztahu oběti a agresora dochází k asymetriím při rozdělování moci, kdy na jedné straně existuje naprostá moc a na straně druhé úplná bezmoc. Účinek absolutní kontroly a moci se projevuje na straně agresora, naproti tomu úplná bezmoc se drží oběti (Bednářová, aj. 2009, s. 15).

Oběti domácího násilí nejsou schopné objektivně zhodnotit závažnost své situace a následně eliminovat tuto rizikovou situaci. Na základě vlastní úvahy oběť nevnímá rizikové faktory jako vážné, naopak se je snaží bagatelizovat a přisuzuje všechny chyby jen své osobě. U obětí domácího násilí bývá příznačná bezmoc a pocit nejistoty se snahou vyhovění. Vyhovět se snaží agresorovi, kterému se ovšem nikdy nezavděčí. Pro agresora bude oběť v jeho očích vždy neschopná, líná apod. Na základě výpovědí obětí domácího násilí bylo zjištěno, že ať oběť udělá cokoli, vše a vždy bude špatně. Špatná chůze, špatně uvařený oběd, špatná intonace hlasu, špatně ustlaná postel atd., vše je vždy špatně.

... takové jsou oběti domácího násilí. Silné a slabé osobnosti v jedné osobě. Dokáží se přizpůsobit, přetrpět násilí, teror na své osobě. Obvykle se dokáží vzepřít agresorovi až po dlouhé době. Hlavní příčinou bývá to, že je pro ně velice důležitá rodina. I přes teror, který snáší, si stále myslí, že rodina drží pohromadě. Proto v trýznivém stavu sečkávají tak dlouho. Oběti z pohledu veřejnosti nebudou asi nikdy pochopeny těmi, kteří naštěstí nezažili tu násilnou situaci. Druzí lidé si stále budou klást otázky typu: „Proč neodejdou?, Proč ten teror snášejí?, Proč jsou tak hloupí?“ apod. Oběť není v žádném případě hloupá, ale rady, dle kterých by se mohla řídit, ne vždy jsou ty správné. Jsou to rady pro nastolení klidu a vymanění se z kolotoče násilí. Ale agresor může vždy jednat o to negativněji, o to brutálněji. Pomoc má v tomto případě opačný efekt – takový, že může uškodit a nepomoc. Realita násilí mezi agresorem a obětí je poněkud jiná, než bývá viděna okolím, těmi druhými. Druzí se můžou snažit oběť, agresora nebo celou násilnou situaci jenom pochopit, ale nikdy nebudou vědět, co doopravdy domácí násilí představuje pro obě strany.

1.4.2.1 Syndrom týrané ženy

Syndrom týrané ženy u oběti domácího násilí je spojován s psychickým stavem oběti domácího násilí. Syndrom týrané ženy je vymezován jako „soubor specifických charakteristik a důsledků zneužívání, které vedou ke snížené schopnosti ženy efektivně reagovat na prožívané násilí“ (Bednářová, aj. 2009, s. 16).

Každý syndrom je seskupením několika symptomů. V případě syndromu týrané ženy se jedná o symptomy, které lze rozdělit do tří kategorií. Těmito příznaky jsou:

- posttraumatické poruchy,
- naučená bezmocnost – žádná schopnost vlády nad svým životem,
- sebedestruktivní reakce (Bednářová, aj. 2009, s. 16).

Je možné usuzovat, že tyto příznaky se mohou v průběhu situace domácího násilí měnit tak, že oběť může mít nejprve sebezničující reakci a až poté může rezignovat a nastoupit bezmocnost s následkem posttraumatické poruchy. Nemusí být jednoznačně určitelné, do které z těchto tří kategorií oběť patří.

1.4.2.2 Stockholmský syndrom

Pojmem Stockholmský syndrom jsou označovány dočasné projevy náklonnosti oběti vůči agresorovi a vytvoření emocionální vazby oběti k agresorovi. Vzniká tehdy, cítí-li se oběť ve velkém ohrožení, je izolována od vnějšího světa a je přesvědčená, že z její situace není úniku. Zároveň se agresor chová k oběti přechodně i laskavě. Tím oběť získává novou naději, že agresor není tak zlý, a věří, že se změní k lepšímu (Bednářová, aj. 2009, s. 17). Možnost označení stockholmského syndromu u obětí je dán čtyřmi podmínkami:

- život oběti je v ohrožení,
- přesvědčení oběti o nemožnosti úniku ze stávající situace,
- izolovanost oběti (nejen od lidí, ale komplexně od všeho),
- náklonnost oběti k pachateli (Voňková, aj. 2008, s. 74).

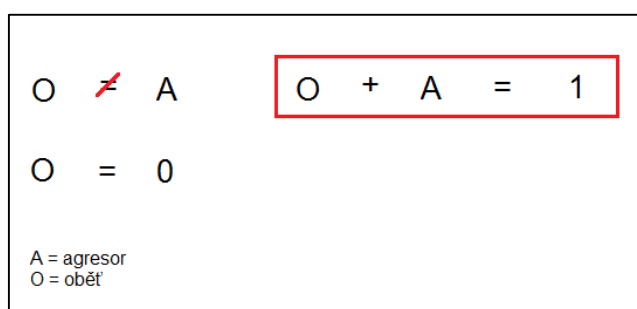
1.4.2.3 Souhrn profilu oběti

Oběť je zcela v moci agresora, aniž si to mnohdy sama uvědomuje. U agresora je tímto naplněn cíl – a to často jakýmkoliv metodami a prostředky. Agresor nemá s jednáním vůči oběti žádné zábrany. Možná je to zapříčiněno blízkým vztahem agresora s obětí. Oběť je díky tomu křehká fyzicky i psychicky a nedovede se nijak bránit. Neudat agresora má více aspektů a více úhlů pohledu, kterými může být jednak strach nejen z agresora, ale strach třeba i z okolí, co tomu kdo poví. Strach také z budoucnosti, co se stane nejen s agresorem, ale i se samotnou obětí, strach ze všeho. Strach, který nelze domácím násilím nepostiženým lidem přesně popsat. Další skutečností, proč oběť na agresora nepodá trestní oznámení, bývá stud za celkovou situaci, která nastala, stud za sebe i za agresora. A v neposlední řadě se jedná o skutečnost závislosti, kdy oběť je na pachateli závislá z různých hledisek. Např. se může jednat o hledisko ekonomické – finanční, bydlení, lásky – i přes všechny útrapy. Důvodem

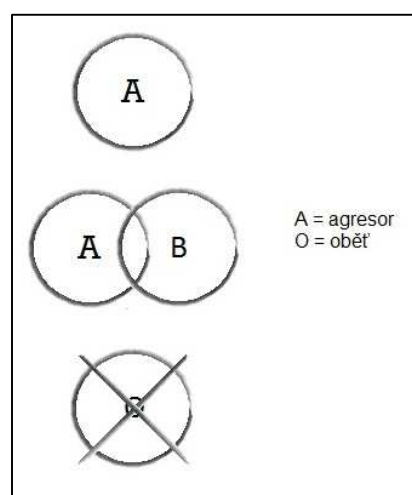
může být také právní úprava, která ústí mnohdy ve zdlouhavý, pro oběť nepříjemný proces. Často pak dochází ze strany agresora k zesilování útoků. Na druhou stranu právní úprava může dodat oběti sílu bojovat a vidinu lepšího a „normálního“ života bez strachu, bez ran, bez nadávek, bez negativních vynucovacích projevů.

Oběť je závislá i z pohledu kauzálního, tzn., oběti by nebylo, pokud by nebylo agresora. Oběť sama o sobě nemůže existovat, oběti dá vzniknout pouze agresor, který je tedy i zároveň původcem domácího násilí. Naproti tomu agresor sám o sobě existovat může. Vztah agresora a oběti je tedy jednosměrný. Agresor zaujímá dvě pozice, buď existuje sám o sobě, nebo koexistuje společně s obětí, které dal existenci svým jednáním k ní samotné. Oběť zaujímá jednu pozici, kdy je závislá na existenci agresora. Bez agresora není oběti, bez oběti agresor ale je. Tento stav lze znázornit základním grafickým ztvárněním i „schematickým“ zápisem.

Z uvedených zjištění lze vztah oběti a agresora formulovat do grafické roviny a určitého zápisu. „Schematický“ zápis vztahu agresora a oběti ukazuje obrázek 1, ze kterého je zřejmé, že rovina oběti a agresora není stejná, pak tedy není stejná ani moc a oběť nerovná se agresor. Oběť je rovna nule, sama o sobě není existující. Agresor a oběť tvoří jednotku domácího násilí, pak tedy je možné matematicky vyjádřit, že $O + A = 1$. Z toho vyplývá, že agresor sám o sobě je existující jednotka a je roven jedné. Pokud se na agresora a oběť podíváme z více úhlů, dojdeme ke zjištění, že „schematický“ zápis by se dal dále rozvést. Na základě negativního jednání ze strany agresora vůči oběti se může oběť později postavit do pozice agresora a následně jednat v této roli (kolikrát si to ani nemusí uvědomovat).

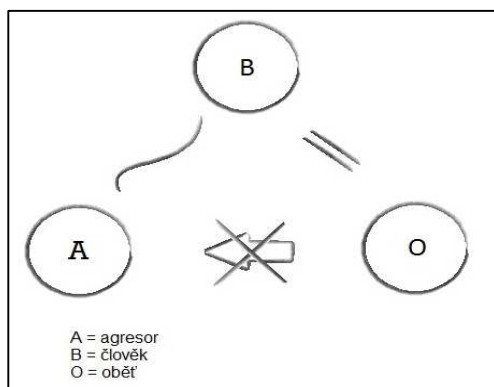

Obrázek 1: Schematické vyjádření vztahu oběti a agresora

Obrázek 2: Vztah oběti a agresora

Na obrázku 2 je vidět, že agresor prokazuje samostatnou existenci i existenci společně s obětí. Naproti tomu samostatná existence oběti není možná.

Obrázek 3: Vztah oběti a agresora

Z obrázku 3 je zřejmé, že agresor ovlivňuje člověka, ze kterého vytvoří oběť, ale oběť nedává existenci agresorovi. Agresor v důsledku týrání dostává příznivou zpětnou vazbu v podobě pro něho příjemných pocitů ovládání své oběti.

1.5 Možnosti pomoci

Podat na policii trestní oznámení na agresora je jedním z důležitých kroků. Důležité je pochopení ze strany policie, snaha pomoci a možnost nastolit kroky, které mohou oběti pomoci. Oběti domácího násilí mají možnost obrátit se i na další instituce, jako jsou například intervenční centrum, psycholog nebo psychiatr.

1.5.1 Pomoc obětem domácího násilí

Oběť domácího násilí se může obrátit a požádat o pomoc pracovníka krizového centra, zavolat na linku důvěry, popřípadě do jiné poradny.

Pomáhající organizace:

- Policie ČR,
- Bílý kruh bezpečí,
- DONA linka,
- organizace ROSA,
- azylové domy,
- intervenční centra ad.

Organizací pomáhající obětem domácího násilí je v České republice relativně dostatek, zde jsme uvedli ty nejznámější a nejfrekventovanější. Pomoc v těchto organizacích

lze najít, důležité je, aby oběť domácího násilí našla v sobě odvahu, nestyděla se a chtěla svoji situaci skutečně a do důsledků řešit a vyřešit.

Pokud se oběť domácího násilí rozhodne na agresora podat trestní oznámení na Policii ČR, začne probíhat tzv. trestní řízení. Trestní řízení probíhá ve třech základních krocích:

- přípravné řízení, ve kterém Policie ČR vyslýchá poškozeného i násilníka a příp. další svědky a dochází ke znaleckému zkoumání,
- podání žaloby na státní zastupitelství,
- soudní řízení (Vodáčková, aj. 2007, s. 479).

1.5.2 Strategie pracovníka v pomáhajících organizacích

Poradenský pracovník je rádcem, který vede oběť, ale nikoli tlačí. Vést znamená nastolit určité kroky, možnosti a z nich by si oběť měla vybrat takovou cestu, která je nejvhodnější z navrhovaných možností. Nikoli, aby poradenský pracovník přímo oběť nutil na určitou cestu, která by ve finále mohla být nevyhovující a místo přidáním sil by síly ubírala.

Pracovník v pomáhajících organizacích je člověkem, který zastává zejména poradenskou činnost ve spojitosti s činností pomocnou. Poradentství je jedním z opatření pro oběti domácího násilí a je opětovným zajištěním vlastní role člověka, který nabyl roli oběti. „Poradentství znamená pomoci lidem, aby si pomohli sami, pomoci jim, aby se sami vypořádali se svým světem a vyvinuli si vlastní způsoby života“ (Conwayová, 2007, s. 109).

Oběti domácího násilí se zejména obrací kromě Policie ČR na pracovníky krizových center. Pracovník krizového centra je většinou pro oběť domácího násilí hlavně člověkem chápajícím a pomáhajícím. Krizový intervent by měl:

- vyslechnout klienta (klientem se rozumí oběť domácího násilí) s porozuměním,
- postupovat s rozmyslem v dalších krocích,
- nesnažit se klienta k ničemu nutit, sám klient se musí rozhodnout, jestli podnikne kroky, které jako možnosti navrhne krizový intervent,
- respektovat rozhodnutí klienta a podpořit jeho aktivitu,
- podávat odpovědi na klientem položené otázky,
- poradit, jak ohlásit napadení na policii, pokud dojde k fyzickému napadení, že je nutné vyhledat lékařské ošetření apod. (Vodáčková, aj. 2007, s. 477).

Krizový intervent musí vědět, jaká práva a povinnosti má poškozený, jedná se o:

- právo na informace a právní pomoc,
- právo na aktivní účast při vyšetřování,
- právo na ochranu života, zdraví, osobních dat ad.,
- povinnost dostavit se na předvolání k soudu (Vodáčková, aj. 2007, s. 480).

1.5.3 Bezpečnostní plán

Bezpečnostní plán slouží k tomu, aby se oběť domácího násilí mohla lépe zorientovat a reagovat na domácí násilí.

Bezpečnostní plán během násilného incidentu je následující:

- rozhodnout se odejít a bezpečně se dostat z domu,
- mít připravené doklady, klíče a další důležité věci pro případ rychlého odchodu z domu,
- požádat sousedy, pokud uslyší z bytu/domu podezřelé zvuky, aby zavolali na Policii ČR,
- domluvit si s dětmi nebo sousedy nějaký signál, aby po jeho zaregistrování zavolali Policii ČR,
- vědět, kam jít, pokud nastane situace, kdy je nutné rychle odejít z bytu/domu,
- chránit se, než se bude možné dostat do bezpečí (Conwayová 2007, s. 143, 144).

Bezpečnostní plán a ochrana se soudním rozhodnutím:

- nosit kopii rozhodnutí u sebe,
- při pochybnostech se obrátit na právníka, popřípadě na další pověřené osoby,
- poruší-li ten, kdo je hlavním aktérem domácího násilí, rozhodnutí, je nutné se obrátit na policii (Conwayová, 2007, s. 146).

Seznam důležitých věcí, které si s sebou vzít při odchodu:

- průkazy totožnosti (občanský průkaz, řidičský průkaz ad.),
- rodné listy (svůj i dětí),
- doklady o sociálním a zdravotním pojištění,
- očkovací průkazy,
- školní záznamy,
- peníze, bankovní a kreditní karty,
- klíče od bytu/domu,
- léky ad. (Conwayová 2007, s. 147, 148).

1.6 Trestní oznámení

Trestní oznámení podává poškozená osoba na příslušné policejní stanici. Na základě podaného trestního oznámení je vydán úřední záznam o podaném vysvětlení. Na záznamu trestního oznámení je vždy uvedeno číslo jednací, kdy byl výslech uskutečněn (datum a čas) a v poslední řadě jméno osoby, která podává trestní oznámení, společně s jejím datem a místem narození, státní příslušností a adresou trvalého bydliště. Dále je zde uvedena adresa pro účely doručování, adresa zaměstnavatele apod. Součástí tohoto záznamu je pojmenování věci, jíž se vysvětlení týká, ale také i poučení, které vyslýchaná osoba stvrzuje svým podpisem. Osoba, která podává trestní oznámení, má možnost žádat vyrozumění, kdy tato položka je také zaznamenána v záznamu trestního oznámení. Poté je zahájen výslech. Výslech je zaznamenáván a na konci výslechu vyslýchaná osoba stvrzuje svým podpisem souhlas s obsahem své výpovědi.

Úřední záznam trestního oznámení je možné doplnit a poté je uveden datum doplněného podaného vysvětlení.

1.7 Předvolání k soudu

Předvolání k soudu je určené konkrétní osobě. Je zde uvedena trestní věc proti „jméno“ a pro trestné činy dle § „znění podle §“. Na úvodní straně v horní části předvolání je napsáno „dostavte se k hlavnímu líčení“ a uveden datum a čas společně s místem jednací síně. Pokud se předvolaná osoba nedostaví bez dostatečné omluvy, může jí být uložena pořádková pokuta. Na základě předvolání je povinností osoby svědčit, tudíž je nutné požádat zaměstnavatele o možnost se soudního líčení zúčastnit. Předvolaná osoba má možnost žádat náhradu ušlého výdělku za dobu účasti u soudu (na základě potvrzení u svého zaměstnavatele – viz níže obrázek 5) a také náhradu nutných výdajů (obrázek 4) spojených s cestou k soudnímu líčení. Pokud předvolaná osoba bude chtít žádat cestovní náhrady, je nutné přiložit všechny použité jízdenky. Nárok na uplatnění je možný do tří dnů po výslechu.

Pokud předvolaná osoba jako svědek je zároveň i poškozenou osobou, má nárok na náhradu škody způsobenou trestným činem, ale návrh musí být podán do zahájení dokazování v hlavním líčení.

Určení výše svědčného	
Svědkoví	vy platíte:
- na bank. účet č. /..... (kód banky) *)	
- na adresu *)	
- v hotovosti *)	
Jízdné	Kč
Stravné za hodin	Kč
Nocležné	Kč
Náhrada prokázaného ušlého výdělku podle potvrzení zaměstnance/OSVČ *)	
za hodin při prům. hrubém výdělku Kč/hod., celkem	Kč
.....	
předseda senátu	
Pro záznamy účtárny soudu:	
odečtená sražená daň dle zák. č. 586/1992 Sb.	Kč
sražené zdravotní pojištění dle zák. č. 592/1992 Sb.	Kč
K výplatě Kč	
Potvrzuji přijetí částky:	
.....	

Obrázek 4: Určení výše svědčného

Potvrzení zaměstnavatele
Potvrzuji, že předvolaný ro dné číslo:
má hrubý průměrný hodinový výdělek Kč.
Jeho pracovní doba je od do hodin včetně neplacené přestávky v práci na jídlo a
oddech v trvání minut
na pracovišti
(název místa pracoviště - obce)
Předvolaný je pojištěncem zdravotní pojišťovny - kód název
a bude/nebude *) za něj odvedeno za den účasti u soudu zdravotní pojištění alespoň z minimálního
vyměřovacího základu ve smyslu § 3 odst. 5 zák. č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní
pojištění, ve znění pozdějších předpisů.
Bylo mu poskytnuto volno bez náhrady mzdy.
.....
Razítko zaměstnavatele a podpis oprávněné osoby

Obrázek 5: Potvrzení zaměstnavatele

1.8 Domácí násilí jako trestní čin

Podle trestního zákoníku je domácí násilí klasifikováno v hlavě IV jako Trestné činy proti rodině a dětem. Domácí násilí konkrétně upravuje § 199 s názvem Týrání osoby žijící ve společném obydlí. § 199 říká:

„(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
- c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo
- d) páchá-li takový čin po delší dobu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1:

- a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
- b) smrt“ (Vantuch 2011, s. 696, 697).

Týrání je možné definovat jako „zlé nakládání s osobou blízkou nebo jinou osobou žijící s pachatelem ve společném obydlí vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pocítuje jako těžké příkoří“, a to ve formě psychické nebo fyzické. Domácí násilí je z pohledu trestního zákoníku jako trestný čin úmyslný. Pachatelem tohoto činu je pouze ten, kdo žije s týranou osobou ve společném obydlí (Vantuch 2011, s. 697).

2 PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část bakalářské práce přináší výsledky průzkumu, jehož respondenty byly oběti domácího násilí. Zjišťovány byly např. nejčastější formy domácího násilí, původce domácího násilí. V této části uvádíme cíl bakalářské práce a předpoklady průzkumu. Potřebná data byla získávána prostřednictvím dotazníku a rozhovoru.

Praktická část bakalářské práce je rozdělena do několika úseků:

- cíl průzkumu a formulované předpoklady,
- metoda průzkumu,
- výzkumný vzorek a průběh průzkumného šetření,
- výsledky průzkumu,
- závěr.

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je charakterizovat problematiku domácího násilí a zjistit, kdo bývá jeho nejčastější obětí a jaké jsou nejčastější formy domácího násilí.

2.1.1 Formulované předpoklady

Před zahájením průzkumného šetření byly formulovány tři předpoklady, které měly být verifikovány, nebo falsifikovány prostřednictvím dat získaných průzkumem.

1. Předpokládáme, že oběťmi domácího násilí jsou častěji ženy než muži.
2. Předpokládáme, že minimálně v 50 % případů budou obětí domácího násilí současně ženy a děti.
3. Předpokládáme, že nejčastější formou domácího násilí je psychické týrání.

2.2 Metody průzkumu

2.2.1 Dotazník

Dotazník je formou kvantitativně orientovaného šetření, jehož formulář je určený respondentům a obsahuje položky s variantami odpovědí i místo na spontánní odpověď (Jandourek 2001, s. 66). Dotazník může mít výhodu ušetření času, anonymitu respondenta, možnost přemýšlení před označením odpovědí a snadnější vyhodnocení. Dotazník nemá jenom výhody, ale i některé nevýhody, kterými mohou být např. nižší návratnost z důvodu osobní neúčasti výzkumníka (v našem případě se toto nestalo, ba naopak návratnost byla

100%). Dalšími nevýhodami může být neporozumění otázky ze strany respondenta a poté např. i nezodpovězení, omezená možnost odpovědi apod. Dotazník použitý v práci obsahuje z uzavřených položek jednak dichotomickou nabídku, jednak i jednoduchý výběr, dále položky otevřené i polouzavřené. Dotazník obsahoval úvod se třemi důležitými aspekty. V úvodu byla uvedena důležitost průzkumu, potřeba informací od respondenta i garantování anonymity. V dotazníku byly taktéž uvedeny jednoduché instrukce i závěrečná část s poděkováním (Gavora, et al. 2010). Dotazník se sestává z 11 položek týkajících se problematiky domácího násilí a ze tří položek, které zjišťují demografické údaje o respondentech. Zpracování dat z dotazníků bylo provedeno v programu Microsoft Office Excel a odpovědi z položek převedeny ve velké většině do grafů. Dotazník byl distribuován autorkou bakalářské práce osobně a taktéž vybírán¹.

2.2.2 Rozhovor

Rozhovor neboli interview je výzkumná metoda, která slouží taktéž k získání dat, při kterém tazatel neboli výzkumník pokládá otázky dotazovaným/dotazovanému (Jandourek 2001, s. 112). Tato metoda je jedním z přímých způsobů obdržení informací a je předem naplánovaná. Zahrnuje nejen fakta, ale i hlubší proniknutí do dané problematiky (Gavora, et al. 2010). Odpovědi respondentů byly zaznamenány na záznamový arch a poté vyhodnoceny. Výzkumného šetření formou rozhovoru se zúčastnilo 13 obětí domácího násilí, které byly zároveň respondenty dotazníkového šetření a souhlasily s rozhovorem o dané problematice. Oběti domácího násilí se v rozhovoru vyjadřovaly k celkem pěti okruhům. Dotazy se týkaly především jejich vazby na pachatele, institutu vykazání, právní úpravy a pomoci obětem domácího násilí².

2.2.2.1 Okruhy rozhovoru

- Pociťujete vazbu, resp. závislost na pachateli? Pokud ano, jak jste na pachateli závislý/á?
- Byl/a jste seznámen/a s institutem vykazání? Jaká pozitiva nebo negativa shledáváte?
- Jak hodnotíte právní úpravu týkající se domácího násilí?
- Jak hodnotíte nastavení pomoci obětem domácího násilí? Jakým způsobem by se dala pomoc zlepšit/zkvalitnit?

¹ Úplná podoba dotazníku – viz příloha B.

² Úplná podoba záznamového archu rozhovoru – viz příloha C.

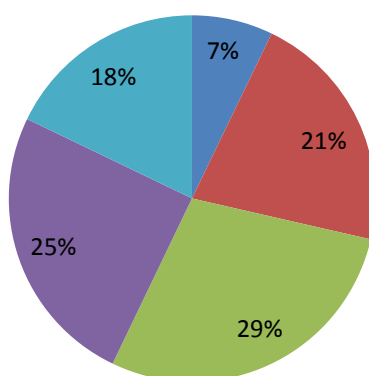
2.3 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek tvořily oběti domácího násilí, které byly ochotny dotazník vyplnit, a oběti domácího násilí, které byly ochotny zúčastnit se rozhovoru na téma domácí násilí.

Respondenty tvořilo 27 žen a 1 muž, do výzkumu se tedy zapojilo celkem 28 respondentů, obětí domácího násilí. Návratnost dotazníků byla 100 %.

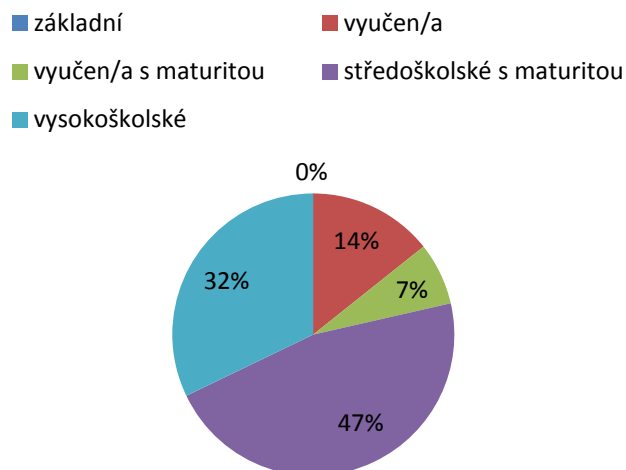
Věkové spektrum obětí domácího násilí je obsažné, tzn., že obětí může být téměř kdokoli v jakémkoliv věku. Graf 1 znázorňuje, že věkově nejvíce početnou skupinou obětí domácího násilí jsou osoby od 20 let do 50. roku života. Toto ale neznamená, že by oběťmi nebyly osoby mladší 20 let nebo osoby starší 50 let. Do kategorie 20 let spadali 2 respondenti, kteří představovali „pouhých“ 7 %, osoby ve skupině 21–30 let byly v počtu 6, což je 21 %, nejpočetnější byla skupina osob věkově 31–40 let, kterých bylo 8 a které tvoří 29 %, věkové skupině 41–50 let patří vysokých 25 %, což bylo 7 respondentů, a ve věkové skupině nad 51 let se vyskytlo 18 %, tedy 5 respondentů. Nelze tedy jednoznačně vymezit, která věková skupina je nejvíce ohrožená coby oběť domácího násilí.

■ do 20 let ■ 21-30 let ■ 31-40 let ■ 41-50 let ■ nad 51 let

Graf 1: Věkové rozvrstvení respondentů

Dosažené vzdělání respondentů nezaručuje ochranu osoby před domácím násilím. Je tedy patrné, že oběti domácího násilí mohou být osoby s jakýmkoli vzděláním. Z respondentů mělo nejvyšší dosažené vzdělání, tedy vzdělání vysokoškolské, 32 %, respondenti se středoškolským vzděláním zastoupili nejvyšší procentuální výše 47 %, 7 % respondentů bylo vyučeno s maturitou a 14 % bylo vyučených (viz graf 2).

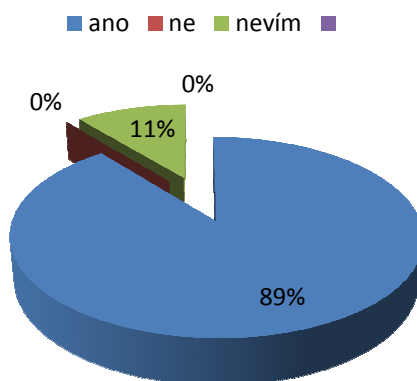

Graf 2: Dosažené vzdělání respondentů

2.4 Výsledky dotazníkového šetření

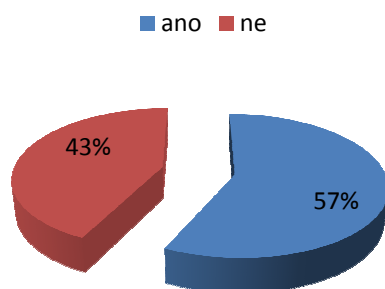
Průzkumu se zúčastnilo celkem 28 respondentů, kteří měli zkušenost s domácím násilím. Někteří z nich ale uvedli, že si nejsou jisti, jestli se v jejich případě jedná o domácí násilí. Jako důvod se dá brát to, že u nich domácí násilí nevygradovalo do podoby fyzické, popř. jiné formy násilí, násilí je „jen“ v podobě psychické. Všeobecně psychické násilí bývá nejen veřejností, ale i samotnými oběťmi zlehčováno. A ve finále bráno i jako trest od partnera (pachatele) za něco špatného.

Celých 89 % se ale jednoznačně vyjádřilo, že mají zkušenost s domácím násilím (viz graf 3).

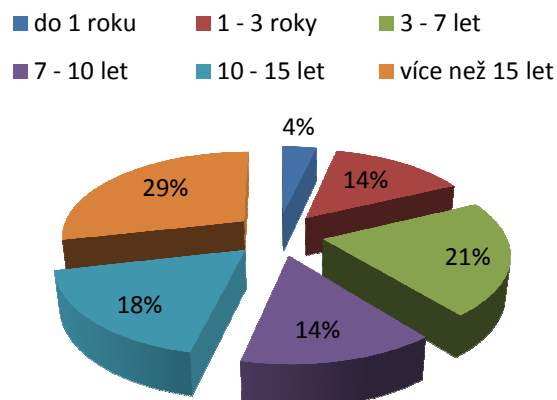
Graf 3: Osobní zkušenost s domácím násilím

Domácí násilí týkající se i jiných členů rodiny přiznalo 57 % respondentů (viz graf 4). Tento výsledek je zarážející a měl by být brán vážněji. Domácí násilí se stále častěji netýká jen jednoho člověka (pokud se bavíme o oběti partnerce a pachateli partnerovi), ale velmi často se tato situace dotýká i dětí. Negativní vliv na děti bývá velmi silný, může je ovlivnit v budoucnu v partnerských vztazích. Pokud se jedná o děti s povinnou školní docházkou (a nejen ty), domácí násilí může vést i k dalším poruchám nejen psychickým, ale i fyzickým. Tato položka verifikovala předpoklad č. 2 (minimálně v 50 % případů budou oběti domácího násilí současně ženy a děti), kdy oběťmi domácího násilí byly ženy současně s dětmi v 57 %. Ženy jsou už z pohledu veřejnosti nečastější oběti domácího násilí. Naše zjištění, že k domácímu násilí dochází častěji jak na ženách, tak současně i dětech, je nejen překvapující, ale i smutnou realitou. Děti jsou stejně jako většina žen bezbranné, k matce více citově připoutány, a proto agresor týrá společně ženu i děti.

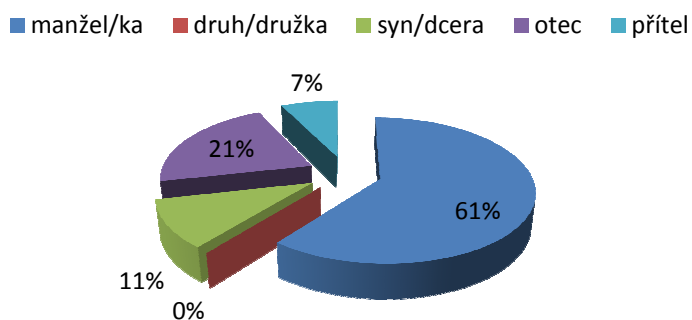
Graf 4: Domácí násilí a jiní členové rodiny

Položka doby trvání domácího násilí byla položkou otevřenou. Pro upřesnění a lepší přehlednost bylo dobré utřídit roční škálu. Můžeme říci a namítnout, že doba trvání není tolik důležitou položkou. Ať už domácí násilí trvá jakoukoli dobu, jedná se tak i tak o negativní situaci s negativním dopadem pro oběť. Kolikrát domácí násilí po kratší dobu může být závažnější, nebezpečnější než po delší dobu. Záleží na intenzitě násilí, formách násilí, na vlastnostech pachatele i vlastnostech oběti a dalších aspektech. Těmi mohou být finance, rodina apod. Doba je zastoupena procentuálně poměrně obdobně (viz graf 5).

Graf 5: Doba trvání domácího násilí

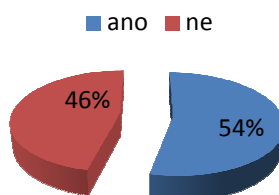
Mezi původce domácího násilí patří zejména muži, to se potvrdilo nejen průzkumem, ale tato skutečnost je i takto vnímána veřejností. Nejvyšší procentuální část původce domácího násilí zaujímá manžel, a to v 61 %. Takto vysoké číslo nám značí, že rodinné prostředí a manželská souhra v tomto prostředí není akceptována. Dalším vysokým procentem je otec, který je původcem domácího násilí v 21 %. Poměrně vysoké procentuální zastoupení na pozici agresora zastupují i děti, a to v 11 % případů. Mezi agresory se vyskytl i přítel v 7 % případů (viz graf 6).

Graf 6: Původce domácího násilí

Podat trestní oznámení na pachatele není ze strany oběti jednoduché, a to z důvodu určité propojenosti s agresorem. I přes vzájemnou blízkost se rozhodla podat trestní oznámení nadpoloviční část respondentů: 54 %. K podání trestního oznámení se neodhodlalo zbývajících 46 % respondentů (viz graf 7). Tato položka byla kombinací dichotomické položky a položky s otevřenou odpovědí, ve které mohli respondenti uvést důvody pro podání či nepodání trestního oznámení.

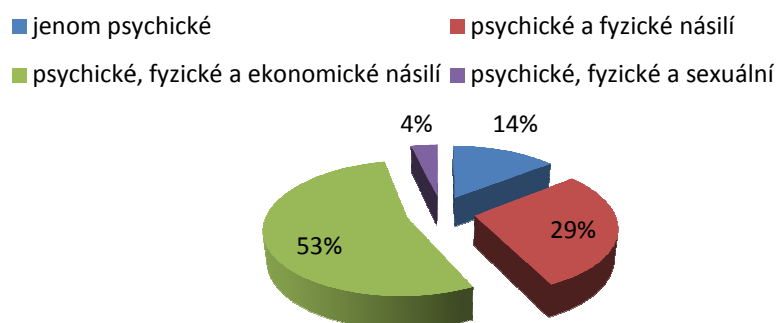
Důvody nepodání trestního oznámení se velmi podobaly. Byly jím citová vazba na agresora, lítost, finanční závislost, možnost bydlení, ale také strach nejen z agresora, ale i strach z „nového“ života a nejistota. Důvodem k podání trestního oznámení na agresora byl fyzický útok na vlastní osobu, na jinou osobu (např. děti), překročení určité hranice oběti, strach z agresora, možnost odchodu a následné pomoci, dokončení studia, snaha vyřešit situaci.

Graf 7: Podání trestního oznámení na původce domácího násilí

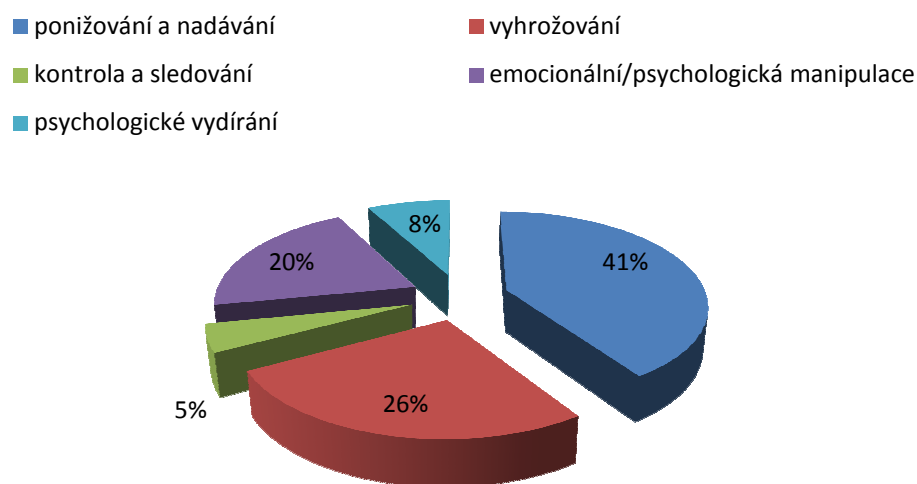
Jak vidíme v grafu 8, všichni respondenti uvedli psychické násilí (resp. psychické násilí v kombinaci s násilím dalším) jako formu domácího násilí. 14 % respondentů zažilo „pouze“ formu psychickou (4 oběti), psychickou formu společně s formou fyzickou zažilo celých 29 % respondentů, forma psychická, fyzická i ekonomická byla utrpením pro 53 % respondentů a nejméně často byla zmiňována forma psychická, fyzická a sexuální 4 % respondentů. Sexuální násilí bylo zastoupeno v domácím násilí nejméně (viz graf 8).

Tato položka dotazníkového šetření verifikovala předpoklad č. 3, že nejčastější formou domácího násilí je psychického týrání. Předpoklad byl potvrzen. Psychické týrání (příp. v kombinaci s dalším násilím) uvedli všichni respondenti. Psychické týrání je formou neviditelnou, tudíž velmi málo prokazatelnou a dokazatelnou, proto bývá pro agresora snadné jej použít. Přitom se ale jedná o velmi silnou formu násilí, a proto bývá častou formou domácího násilí.

Graf 8: Forma domácího násilí

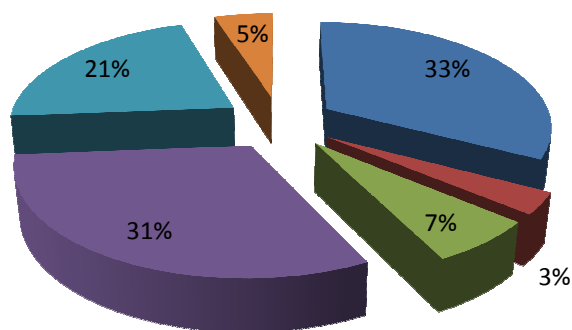
U nejčastější formy domácího násilí (psychické násilí) převažovaly nadávky a ponižování od agresora, a to ve 41 %, v 26 % bylo psychickým násilím vyhrožování, které nahání strach a obavy z naplnění výhrůžek. Stále vysoké zastoupení bylo zaznamenáno u emocionální/psychologické manipulace 20 %. Kontrola a sledování společně s vydíráním patří k nejméně zastoupeným formám psychického týrání. Kontrola a sledování byly možností odpovědi, kterou označilo 5 % respondentů. Možnou volnou odpověď využilo 5 respondentů a jejich odpovědi jde shrnout a nadřadit jim pojem psychologické citové vydírání typu „jsi dcera“, „jsem tvůj manžel“, „co naše děti, když nebudeme úplná rodina“, „jako dítě jsem přišel o rodiče, jsi jediné, co mám“ a slova „přeci tě miluju“. Citové vydírání zažilo 8 % respondentů. V tomto případě lze předpokládat, že toto číslo by mohlo být i vyšší, protože mnohé z obětí si nemusí citové vydírání uvědomovat (blíže viz graf 9).

Graf 9: Druh psychického násilí

Graf 10 vypovídá o tom, že fyzickou formou domácího násilí trpělo/í 86 % respondentů, a to v kombinaci „pouze“ s psychickou formou, nebo psychickou a ekonomickou formou, nebo psychickou a sexuální formou. Ve 33 % se jedná o rány pěstí a facky, ve 31 % je fyzické násilí naplňováno strkáním. Tento poznatek fyzické formy domácího násilí nebyl v dotazníkovém šetření upřesněn, nemůžeme říci, jaké intenzity strkání je a v jaké formě. Ve 21 % je fyzickou formou útok jinými předměty a v 5 % se jedná o smýkání, tato odpověď byla volnou možností odpovědi. Tahání za vlasy se vyskytlo v 7 % a fyzický útok v podobě kopání ve 3 %.

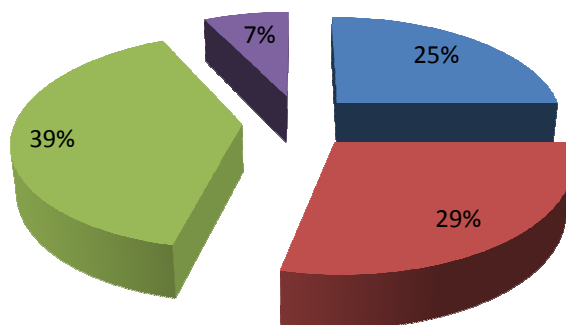
■ rány pěstí, facky ■ kopání ■ tahání za vlasy
 ■ strkání ■ útoky jinými předměty ■ smýkání

Graf 10: Druh fyzického násilí

Nejčastěji vyhledávanou pomocí obětí domácího násilí se jednoznačně stává Policie ČR v kombinaci s dalšími institucemi (viz graf 11). Tento výsledek je možné připsat dostupnosti tohoto orgánu, jednoduchosti žádosti o pomoc a taktéž bezpečnosti a rychlosti formy pomoci. Pouze Policii ČR vyhledalo celých 25 % obětí, na Policii ČR a intervenční centrum se obrátilo 29 % obětí. Pomoc pouze u intervenčního centra vyhledalo 39 % obětí. Pouhých 7 % respondentů uvedlo jako pomoc Policii ČR a zároveň azylový dům.

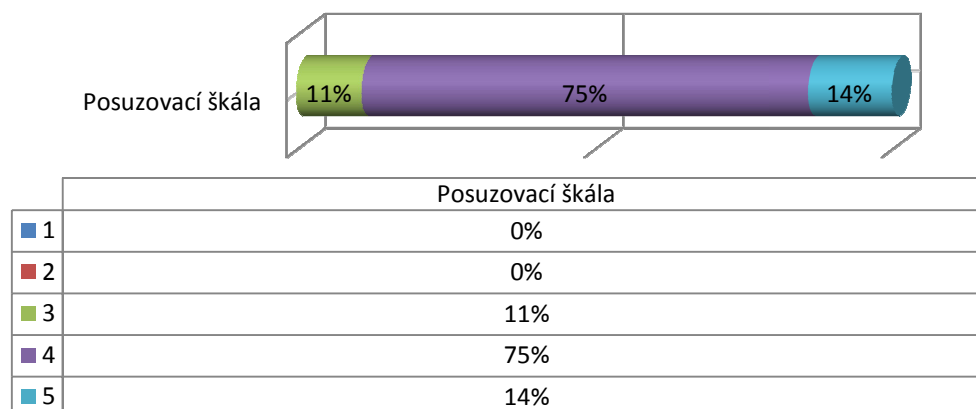
■ Policie ČR ■ Policie ČR a intervenční centrum
 ■ Intervenční centrum ■ Policie a azylový dům

Graf 11: Druh pomoci, kterou respondenti vyhledali

Lze tvrdit, že pohled obětí domácího násilí na přístup společnosti k lidem postiženým domácím násilím je nedobrý. Posuzovací škála uvádí přístup od „zlaté střední cesty“ k nedostatečnému pojetí (hodnocení bylo jako ve škole). Oběti domácího násilí mají za to,

že společnost k nim přistupuje velmi nedobře – nejčastěji byla označována druhá nejhorší alternativa.

Graf 12: Posuzovací škála přístupu společnosti k lidem postiženým domácím násilím

Podle respondentů není nastavení systému pomoci pro oběti domácího násilí dobré. Takto se vyjádřilo 100 % respondentů, tedy všech 28 respondentů.

2.5 Závěr průzkumného šetření

Průzkum mezi oběťmi domácího násilí verifikoval i předpoklad č. 1: že oběťmi domácího násilí jsou častěji ženy než muži. V případě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že obětí domácího násilí je v 96 % žena, ve 4 % muž, tedy 27 žen a 1 muž. Muži zejména vystupují jako silné osobnosti, i z pohledu okolí jsou těmi, kteří údajně nemají možnost být týráni, a jsou-li týráni, nedokáží s tímto faktem vystoupit navenek a stydí se za „nadmoc“ žen.

I přes citlivost dané problematiky, strach o dané problematice a o agresorovi hovořit a v neposlední řadě stud za tuto situaci, ve které se oběť nacházela či stále nachází, se podařilo provést průzkumné šetření s oběťmi domácího násilí. Dotazníkové šetření je validní a formulované předpoklady byly potvrzeny a lze je brát jako verifikované.

Oběťmi domácího násilí jsou nejčastěji ženy, kdy společně s nimi dochází mnohdy k týrání i jejich dětí. Nelze ale tvrdit, že pouze ženy jsou oběťmi domácího násilí. Z dotazníkového šetření vzešla skutečnost, že obětí se může stát kdokoliv a kdykoliv. Všechny tyto aspekty jsou informativní, kdy a kdo se může stát obětí domácího násilí. Naopak mezi původce domácího násilí nepatří pouze muži, ale také ženy či někdo jiný blízký jako např. přítel, syn/dcera, rodič. Nejčastější formou domácího násilí se jednoznačně stala forma neviditelná, těžko dokazatelná, ale přesto velmi ničující a bolestivá. Jedná se o formu psychickou. Ať už se jedná o jakoukoliv formu domácího násilí, jednoznačně vychází nejistota a neodhodlanost podat trestní oznámení či vyhledat pomoc ze strany oběti.

Nejčastější pomoci obětem domácího násilí jsou jednoznačně orgány Policie ČR a intervenční centra. Důvodem může být právě pohled na nedostatečnou právní úpravu domácího násilí i pohled společnosti na samotné oběti domácího násilí.

2.6 Výsledky rozhovoru

Vlastního průzkumného šetření formou rozhovoru se zúčastnilo 13 osob, které měly osobní zkušenost s domácím násilím. I přes citlivost tématu byl rozhovor směřován a veden do příjemné atmosféry, kdy docházelo k individuálním setkáním s každým respondentem. Otázky směřující na oběti domácího násilí byly respondentům interpretovány a se souhlasem respondentů odpovědi zaznamenávány písemně na záznamový arch. Jejich odpovědi byly poté zpracovány a ve zkrácené podobě prezentovány v této bakalářské práci.

Odpovědi na pokládané otázky rozhovoru se ve finále u jednotlivých respondentů příliš nelišily, tudíž je možné odpovědi interpretovat ve zkrácené podobě.

Pokládané otázky

- Pociťujete vazbu, resp. závislost na pachateli? Pokud ano, jak jste na pachateli závislý/á?
- Byl/a jste seznámen/a s institutem vykázaní? Jaká pozitiva nebo negativa shledáváte?
- Jak hodnotíte právní úpravu týkající se domácího násilí?
- Jak hodnotíte nastavení pomoci obětem domácího násilí? Jakým způsobem by se dala pomoc zlepšit/zkvalitnit?

2.6.1 Analýza výsledků rozhovoru

- Pociťujete vazbu, resp. závislost na pachateli? Pokud ano, jak jste na pachateli závislý/á?

Na tuto otázku odpověděli všichni respondenti. Z 13 respondentů se vyjádřilo s obecným stanoviskem, že každý je na někom závislý, 38 %. Jejich závěr zněl podle citace jednoho z respondentů, že „oběť je vždy nějakým způsobem na pachateli závislá, ať už v bydlení, penězích apod. Kdyby závislá nebyla, nepropuklo by domácí násilí, protože by oběť odešla“. Z respondentů se k závislosti na pachateli „přiznalo“ 77 %. Jejich závislost spočívala v závislosti finanční, bydlení, emocionální, ale také závislost rodinného prostředí

pro děti apod. 23 % respondentů uvedlo, že závislost nepociťují. „Závislá ani ne, ale brala jsem jeho chování jako mé selhání, myslela jsem si, že za jeho chování můžu, a jsem částečně zodpovědná za to, co provádí.“ Odpovědi dalších dvou respondentů byly jednoznačné, kdy jednou z odpovědí byla strohá odpověď „ne, rozhodně nejsem, v tom je něco jiného, ale to nedokážu popsat, nevím. Sama jsem zmatená, ale za závislou se rozhodně nepovažuji“. Druhou jednoznačnou odpovědí byla odpověď, kdy respondentova slova zněla: „závislost nepociťuji, ale spíše vnímám strach ne o sebe, ale o tatku, co s ním bude, zůstane sám, je mi ho líto a z toho důvodu spoustu věcí člověk odkládá a neřeší jednoznačně a s nadhledem.“

- Byl/a jste seznámen/a s institutem vykázání? Jaká pozitiva nebo negativa shledáváte?

Institut vykázání³ řeší zákon č. 135/2006 Sb., který umožňuje agresora vykázat ze společného obydlí a zakazuje mu zpět vstoupit po určitou dobu (Zákon č. 135/2006 Sb., § 21a, odst. 1). S touto formou ochrany oběti před domácím násilím je seznámeno 85 % respondentů, kteří ale této formy ochrany nevyužili, protože v ní nevidí výhody a ochranu. Pro 15 % respondentů byla informace o institutu vykázání úplně nová. Jejich reakce zněla: „Co to je institut vykázání? Nikde jsem se o tom nedozvěděla, policie mi tuto možnost nenabídla. Tak asi takové výhody nebude mít nebo by mi ani institut vykázání nepomohl.“ Odpověď druhé respondentky byla podobná, avšak její slova byla jiná: „Ne-ne, nebyla, o ničem takovém nevím. Jestli mi o tom měli říct na krizovém centru, tak mi nikdo nic neřekl. Kolikrát jsem ale měla pocit, že mi nedokážou pomoci. Že mě nemůžou pochopit, když tuto situaci neznají, nezažili ji. Myslím si, že by na těchto místech měl pracovat někdo, aspoň jeden člověk, který zažil domácí násilí a který tím pádem dokáže lépe pomoci.“ Ti, kteří byli seznámeni s institutem vykázání, tohoto opatření jako ochrany nevyužili. Důvodem byla podobná slova všech, která nejpřesněji vyjadřuje jeden z respondentů ve formě otázek: „A co by bylo potom? Potom přijde co, co se stane, až se vrátí, až pomine tento institut vykázání?“ Tímto respondenti dávají najevo nevyřešenou formu opatření směřující k ochraně ohrožených osob, že situace není vyřešena a může předcházet dalšímu silnějšímu negativnímu jednání ze strany agresora. Agresor v této situaci už může nabýt dojmu, že nemá co ztratit. Jeho řešením už může být trvalé fyzické zranění oběti nebo dokonce její smrt.

³ Úplná podoba institutu vykázání (zákon č. 135/2006) – viz příloha A.

- Jak hodnotíte právní úpravu týkající se domácího násilí?

Všeobecně je právní úprava týkající se domácího násilí nedostatečná. Tyto poznatky vyplynuly i z dříve zmíněného dotazníkového šetření a k obdobným výsledkům jsme se dostali prostřednictvím rozhovoru. Právní úprava podle respondentů je: „velmi špatná“. „V době vyšetřování trestného činu týrání osoby ve společném obydlí je oběť vystavena tlaku a strachu z blízkosti agresora, vyšetřování je zdlouhavé a pro oběť téměř invisible. Oběť nemá možnost seznámit se s výpověďmi svědků ze strany agresora, ale agresor se může s výpověďmi svědků ze strany oběti seznámit. Jasně, že je to z důvodu toho, aby se obhájil, ale taky tak se chce obhájit i oběť.“ „Co se týče právní úpravy, vidím ji jako nedopracovanou a tím pádem pro oběť nevyhovující a nedostačující. Pokud budu mluvit z vlastní zkušenosti, nepřišlo mi, že by právo stálo na mé straně. Přišlo mi, že vždy jsem byla ta prohrávající, která žadonila o pomoc a dobrání se pravdy a tím pádem práva. Přišlo mi zvláštní, že já jsem se u soudu musela obhajovat sama, že jsem neměla nárok na bezplatnou právní pomoc ze strany právníka, ale ten druhý měl možnost obhájce bezplatně. Přijde mi, že systém není nastaven stejně pro obě strany. Chápu, že někdy se může stát, že je někdo obviněn z domácího násilí neprávem, ale to je asi jen v málo případech. Tak by bylo vhodné, aby obě strany měly stejná práva a stejné možnosti.“

- Jak hodnotíte nastavení pomoci obětem domácího násilí? Jakým způsobem by se dala pomoc zlepšit/zkvalitnit?

Většina respondentů, přesněji řečeno 77 %, hodnotí pomoc velmi nevyhovující. „Právo by mělo být pro obě strany stejné, ale jako to asi není. Všechno strašně dlouho trvá, musela jsem se odstěhovat, abych měla klid, ale pak jsem neměla finance na nic jiného než na bydlení a poplacení dalších výdajů. A jako soudit se pak o majetek je taky pak síla. Domácí násilí a majetkové vyrovnání po rozvodu jsou pak brány jako na sobě nezávislé. Nikdo vám neporadí, právník je drahý. A nějaký tabulky, paragrafy nejde zobecňovat. Mám postiženého syna, o to to je pro mě horší. Dlouho mi trvalo, než jsem se s tím vším vyrovnala. A právo na mé straně tedy vážně nebylo.“ Další slova respondentů zněla podobně, ačkoliv mají jiný příběh a jinou zkušenost s domácím násilím. „Pomoc bych trochu urychlila, ono, když se to všechno vleče, tak pak je ten strach větší. A určitě doporučit nějaká řešení, ale nechat vše bezplatně, kde na to má člověk brát peníze. Kdybych nezažila domácí násilí, tak bych pomoc ani nežádala, ale já sama jsem se do té situace nedostala.“ Slova respondentů byla velmi podobná, a však s hořkým nádechem a dávkou skepse. 23 % respondentů nemělo vyhraněný názor na nastavení pomoci obětem domácího násilí. „Nijak bych to

nekomentovala, přijde mi, že je to nedodělaný, nepromyšlený a navrhnutý od těch, kteří nemají osobní zkušenost s domácím násilím.“ Další tvrzení se obrací na úpravu, na koho je směřována. „Mně přijde, že je vše směřované a vytvořené pro ženy, ale když se i my muži vyskytneme v takové situaci, tak se na nás dívají všichni jinak, s úšklebkem a menší snahou pomoci. Setkal jsem se i s tvrzením, že si jako chlap nedokážu pomoci. To mě trochu rozsekalo. Jako uhodit ženu bych nedokázal. A bránit se fyzicky jsem nechtěl. A ty nadávky, urážky, ponižování, vyhrožování všemi způsoby nejsou zvladatelné. Ale to nejde pochopit, když nezažijete a navíc když jste chlap. Takže bych určitě změnil pohled na pohlaví jako oběti domácího násilí.“

2.7 Navrhovaná opatření

Opatření, která plynou z vlastního průzkumu, jsou druhem pomoci pro oběti domácího násilí. První a jedno ze zásadních navrhovaných opatření se týká pomáhajících organizací a jejich pracovníků. Odpovídající vzdělání lze brát jako samozřejmost, ale další kladnou a přípustnou hodnotou pracovníka pomáhajících organizací je určitě zkušenost s domácím násilím. Tito pracovníci by pak byli nejen kvalifikovaní po stránce odborné, ale i po stránce lidské a morální. Takový pracovník dokáže nejen dotyčnou osobu spíše pochopit, ale jeho zkušenost se odrazí rovněž v navrhovaných radách a pomoci. Nutné je zde podotknout, že lidé pracující v pomáhajících organizacích musí být osoby psychicky odolné, stabilní, a to z důvodu nezosobňování daných situací týkající se domácího násilí.

Pokud dojde k vyšetřování trestného činu týrání osoby ve společném obydlí, a tím je naplněn skutek domácího násilí, lze navrhnout, aby určité souvislosti s týráním byly propojeny s tímto skutkem. Na mysli máme především např. rozvod partnerů, péči o dítě, majetkové vyrovnání v konfrontaci s domácím násilím. Sice je každý skutek jiný, ale přesto určité souvislosti mají a dochází k jejich řešení na základě právě probíhajícího vyšetřování domácího násilí. Proběhne-li na jakýkoliv skutek soudní líčení, vhodným opatřením by bylo automatické seznámení se s rozsudkem líčení a poté obdržení poštou do vlastních rukou jak v případě obžalovaného (agresora), tak i v případě poškozené osoby (oběti). Tento fakt je brán automaticky pouze pro jednu ze stran, a to pro stranu obžalovaného. Poškozená strana, nežádá-li určitou náhradu, musí zažádat o rozsudek na základě podání žádosti pod jednacím číslem.

ZÁVĚR

Tématem bakalářské práce byly oběti domácího násilí. Cílem práce bylo charakterizovat problematiku domácího násilí a zjistit, kdo bývá jeho nejčastější obětí a jaké jsou nejčastější formy domácího násilí.

Cíl práce byl naplněn na základě provedení analýzy dat, která byla získána formou dotazníkového šetření a rozhovoru. Výzkumný vzorek tvořily oběti domácího násilí, které byly ochotny se daného průzkumu zúčastnit. Formou dotazníkového šetření a rozhovoru bylo zjištěno, že nejčastější obětí domácího násilí jsou ženy. Ale oběťmi jsou také i muži, i když v podstatně menším počtu. K častým obětem domácího násilí společně s ženami patří i děti, které jsou taktéž snadným a bezbranným terčem agresora. Mezi nejčastější formy patří jednoznačně psychické týrání, které je pro oběti velmi silnou formou domácího násilí, ale zároveň neviditelnou. V praktické části došlo k vyhodnocení dat z dotazníkového průzkumu a rozhovoru a výsledky jsou deklarovány pomocí grafů a textovým komentářem.

V teoretické části práce bylo charakterizováno domácího násilí s náhledem na agresora a vyvolanou agresi, větší část byla věnována obětem domácího násilí a poskytované pomoci. V teoretické části byly uchopeny souborné informace o dané problematice domácího násilí, následné pomoci a podání trestního oznámení a pohled domácího násilí jako trestného činu.

Teoretická a praktická část bakalářské práce jsou důležité, avšak část praktická je hlavním přínosem práce. Výsledky získané prostřednictvím průzkumu lze konfrontovat s teorií v odborných publikacích. Zjištění, že teorie je jiná než praxe se i zde v určité míře potvrdilo. Proto by bylo vhodné zavést možnost projednání právní úpravy s těmi, kteří domácí násilí zažili.

Bakalářská práce může být přínosem nejen pro samotné oběti domácího násilí, ale také pro pracovníky pomáhajících profesí jako např. pracovníky Policie ČR, intervenčních center. Přínosná by mohla být i pro lidi, kteří nemají zkušenost s domácím násilím, kdy práce poukazuje nejen na samotné oběti, ale i na agresory. Problematika domácího násilí je zde popisována v kontextu obou aktérů domácího násilí a tím je pohled na tuto problematiku obširnější. Bakalářská práce nesměřuje jenom k podání souborných informací, ale má podnítit zájem a pozornost o danou problematiku – domácí násilí.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, aj., 2009. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus. ISBN 978-80-254-5422-0.
- BRÉHATOVÁ, Caroline, 2011. *Milovala jsem tyрана: osud ženy, která prožila psychický teror*. 1. vyd. Praha: Ikar. ISBN 978-80-249-1651-4.
- CONWAYOVÁ, Helen L., 2007. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7.
- DUFKOVÁ, Ivana, ZLÁMAL, Jiří, 2005a. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra. ISBN 80-239-5686-8.
- DUFKOVÁ, Ivana, ZLÁMAL, Jiří, 2005b. *Domácí násilí: pracovní manuál*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra. ISBN 80-239-5686-8.
- EXPERTNÍ SKUPINA ALIANCE PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ, 2010. Domácí násilí. In: *Domacinasili.cz* [online]. [vid. 2010-11-25]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/domaci-nasili/r69>
- GAVORA, Peter, et al., 2010. *Elektronická učebnica pedagogického výskumu* [online]. Bratislava: Univerzita Komenského. [vid. 02.03.2012]. ISBN 978-80-223-2951-4. Dostupné z: <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/>
- JANDOUREK, Jan, 2001. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-535-0.
- PIKÁLKOVÁ, Simona, 2004. Domácí násilí: statistiky, zprávy, studie. In: *Stop násilí.cz* [online]. 2004 [vid. 2010-11-03]. Dostupné z: <http://www.stopnasili.cz/verejnost/dn-statistiky-zpravy-studie.html>
- PONĚŠICKÝ, Jan, 2010. *Agrese, násilí a psychologie moci v životě i v procesu psychoterapie*. 2. dopl. vyd. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-378-3.
- PRAŠKO, Ján, et al., 2003. *Stop traumatickým vzpomínkám. Jak zvládnout posttraumatickou stresovou poruchu*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-811-2.

REKTOR, Juraj, 2010. Psychické trauma a krizová intervence. In: RABOCH, Jiří, et al. *Duševní poruchy a kvalita péče*. 1. vyd. Brno: Tribun EU, s. 281–283. ISBN 978-80-7399-958-2.

ROSA, 2010. Domácí násilí v číslech. In: *Rosa občanské sdružení nabízí komplexní pomoc ženám – obětem domácího násilí* [online]. [vid. 2010-11-03]. Dostupné z: http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/DN_v_cislech.pdf

SILLAMY, Norbert, 2001. *Psychologický slovník*. 1. české vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-0249-1.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda, aj., 2004a. *Krize: psychologický a sociologický fenomén*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0888-4.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda, aj. 2004b. *Krizová intervence pro praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0586-9.

VANTUCH, Pavel, 2011. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů: informace z judikatury: k 1. 8. 2011*. 1. vyd. Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7263-677-8.

VITOUŠOVÁ, Petra, 2007. Domácí násilí. In: ČÍRTKOVÁ, Ludmila, VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vyd. Praha: Grada, s. 108–115. ISBN 978-80-247-2014-2.

VODÁČKOVÁ, Daniela, aj., 2007. *Krizová intervence*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-342-0.

VOŇKOVÁ, Jiřina, SPOUSTOVÁ, Ivana, 2008. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. přeprac. vyd. Praha: proFem. ISBN 978-80-903626-7-3.

Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. 2006, částka 46, s. 1628–1632 [vid. 11.02.2012]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2006/sb046-06.pdf>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Zákon č. 135/2006 Sb. (viz text na s. 42)

Příloha B – Dotazník (viz text na s. 32)

Příloha C – Záznamový arch rozhovoru (viz text na s. 32)

Příloha A – Zákon č. 135/2006 Sb.

ZÁKON

ze dne 14. března 2006,

kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o Policii České republiky

Čl. I

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění zákona č. 26/1993 Sb., zákona č. 67/1993 Sb., zákona č. 163/1993 Sb., zákona č. 326/1993 Sb., zákona č. 82/1995 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 18/1997 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 186/1997 Sb., zákona č. 138/1999, zákona č. 168/1999 Sb., zákona č. 325/1999 Sb., zákona č. 326/1999 Sb., zákona č. 329/1999, zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 361/2000 Sb., zákona č. 60/2001 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., zákona č. 216/2002 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 436/2003 Sb., zákona č. 119/2004 Sb., zákona č. 288/2005 Sb. a zákona č. 413/2005 Sb., se mění takto:

1. Za § 21 se vkládají nové § 21a až 21d, které včetně nadpisu a poznámek pod čarou č. 8f) až 8i) znějí:

Oprávnění rozhodnout o vykázání ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj

§ 21a

(1) Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo zvláště závažnému útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn toho, kdo je podezřelý z takového jednání, vykázat z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou (dále jen „společné obydlí“), jakož i z jeho bezprostředního okolí. Součástí vykázání je rovněž zákaz návratu do vymezených prostor. Toto rozhodnutí je účinné v okamžiku, kdy bylo prokazatelně sděleno osobě, proti které směřuje. Osoba, proti níž vykázání směřuje (dále jen „vykázaná osoba“), je poté povinna neprodleně opustit místo, na které se rozhodnutí o vykázání vztahuje.

(2) Není-li ten, vůči komu směřuje opatření podle odstavce 1, v době policejního zákroku přítomen ve společném obydlí, je policista takové osobě oprávněn zakázat vstup do společného obydlí, jakož i do jeho bezprostředního okolí, a to i v době jeho nepřítomnosti. Toto rozhodnutí je účinné v okamžiku, kdy se o něm osoba, proti které směřuje, dozví. Osoba, které byl zakázán vstup do společného obydlí, poté nesmí vstupovat na místo, na které se toto rozhodnutí vztahuje.

(3) Rozhodne-li policista o vykázání osoby ze společného obydlí nebo o zákazu vstupu do něj podle odstavce 1 nebo 2 (dále jen „vykázání“), vždy specifikuje prostor, na který se tato omezení vztahují, a stanoví rozsah bezprostředního okolí společného obydlí. O takto stanoveném prostoru je policista vykázanou osobu povinen poučit. Územní rozsah vykázání se určí podle míry požadavku účinné preventivní ochrany osoby ohrožené útokem podle odstavce 1 (dále jen „ohrožená osoba“).

(4) Pokud je vykázání spojeno s ohrožením provozu objektu nebo znemožněním výkonu zaměstnání vykázané osoby podle zvláštního zákona č. 8f, je o této skutečnosti třeba bezodkladně vyrozumět zaměstnavatele nebo provozovatele objektu, který přijme příslušná opatření k náhradnímu zajištění provozu objektu.

(5) Při provádění úkonů souvisejících s vydáním rozhodnutí o vykázání je policista povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, ledaže hrozí nebezpečí z prodlení.

(6) O provedených úkonech a opatřeních sepíše policista neprodleně úřední záznam.

§ 21b

(1) Rozhodnutí o vykázání se vydává bez projednání věci a z úřední povinnosti, přičemž souhlas ohrožené osoby se nevyžaduje.

(2) Rozhodnutí o vykázání se písemně vyhotoví do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí. Vyhotovené rozhodnutí se v opise doručí vykázané osobě a ohrožené osobě. Opis rozhodnutí o vykázání doručí policista do 24 hodin od jeho vydání spolu s opisem úředního záznamu podle § 21a odst. 6 příslušnému intervenčnímu centru č. 8g; v případě, že ve společném obydlí, na které se rozhodnutí o vykázání vztahuje, žije nezletilá osoba, doručí se opis rozhodnutí o vykázání spolu s opisem úředního záznamu ve stejné lhůtě též příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

(3) Opravným prostředkem proti rozhodnutí o vykázání je odvolání, které nemá odkladný účinek.

(4) Při vydání rozhodnutí o vykázání se postupuje, nestanoví-li tento zákon jinak, podle správního řádu.

§ 21c

(1) Rozhodne-li policista o vykázání, vyzve vykázanou osobu, aby mu vydala všechny klíče od společného obydlí, které drží, a vykázaná osoba je povinna klíče vydat. Policista zároveň poučí vykázanou osobu o následcích neuposlechnutí takové výzvy č. 8h. Policista je dále povinen umožnit vykázané osobě, aby si nejpozději při výkonu rozhodnutí o vykázání vzala ze společného obydlí výlučně věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a dokumenty, a ve lhůtě do 24 hodin od výkonu rozhodnutí o vykázání pak další osobní věci a věci nezbytné pro její podnikání nebo výkon povolání.

(2) Vykázané osobě poskytne policista informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím i nezbytnou součinnost. Policista je povinen vykázanou osobu poučit o jejím právním postavení, o jejích právech a povinnostech a o dalším možném postupu ve věci. Za tímto účelem policista vyžádá od vykázané osoby adresu pro doručování.

(3) Ohroženou osobu poučí policista o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu č. 8i a o možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí. Policista poučí ohroženou osobu i o následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při rozhodování o vykázání přihlíží. Je-li toho třeba, přivolá policista ohrožené osobě nezbytnou lékařskou pomoc.

§ 21d

(1) Vykázání, o kterém bylo rozhodnuto podle § 21a odst. 1 nebo 2, trvá po dobu 10 dnů ode dne vydání rozhodnutí. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby.

(2) Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu v průběhu vykázání se lhůta uvedená v odstavci 1 prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

(3) Policista je povinen ve lhůtě do 3 dnů od vydání rozhodnutí o vykázání provést kontrolu, zda rozhodnutí o vykázání dodržuje vykázaná osoba i ohrožená osoba. O provedené kontrole sepiše policista úřední záznam.

Poznámky pod čarou č. 8f, 8g, 8h a 8i znějí:

8f) § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 102/1992 Sb., kterým se upravují některé otázky související s vydáním zákona č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník.

8g) § 74a a 74b zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

8h) § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

8i) § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

2. V § 42k odst. 1 písm. a) se za slovo „tak“ vkládají slova „tento nebo“.

3. V § 42k odst. 2 v druhé větě se za slova „odstavce 1 písm.“ vkládají slova „a) a“.

4. Za § 42m se vkládá nový § 42n, který včetně nadpisu zní:

§ 42n

Zpracovávání osobních údajů v souvislosti s vykázáním ze společného obydlí a zákazem vstupu do něj

(1) Podle ustanovení této hlavy zpracovává policie též osobní údaje ohrožené osoby a vykázané osoby (§ 21a); v případě, že ve společném obydlí, na které se vztahuje vykázání (§ 21a odst. 3), bydlí nezletilá osoba, zpracovává policie též osobní údaje této osoby.

(2) Osobní údaje osob uvedených v odstavci 1 se zpracovávají podle zásad stanovených v § 42g.

ČÁST DRUHÁ

Změna občanského soudního řádu

Čl. II

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 36/1967 Sb., zákona č. 158/1969 Sb., zákona č. 49/1973 Sb., zákona č. 20/1975 Sb., zákona č. 133/1982 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona č. 328/1991 Sb., zákona č. 519/1991 Sb., zákona č. 263/1992 Sb., zákona č. 24/1993 Sb., zákona č. 171/1993 Sb., zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 152/1994 Sb., zákona č. 216/1994 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 238/1995 Sb., zákona č. 247/1995 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 31/1996 Sb., zákona č. 142/1996 Sb., zákona č. 269/1996 Sb., zákona č. 202/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 15/1998 Sb., zákona č. 91/1998 Sb., zákona č. 165/1998 Sb., zákona č. 326/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 2/2000 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 46/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 130/2000 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 204/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., zákona č. 367/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 137/2001 Sb., zákona č. 231/2001 Sb., zákona č. 271/2001 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 276/2001 Sb., zákona č. 317/2001 Sb., zákona č. 451/2001 Sb., zákona č. 491/2001 Sb., zákona č. 501/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 202/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 476/2002 Sb., zákona č. 88/2003 Sb., zákona č. 120/2004 Sb., zákona č. 153/2004 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 340/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 554/2004 Sb., zákona č. 555/2004 Sb., zákona č. 628/2004 Sb., zákona č. 59/2005 Sb., zákona č. 170/2005 Sb., zákona č. 205/2005 Sb., zákona č. 216/2005 Sb., zákona č. 342/2005 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 56/2006 Sb., zákona č. 57/2006 Sb. a zákona č. 79/2006 Sb., se mění takto:

1. V § 52 odst. 2 se slova „příslušný policejní orgán“ nahrazují slovy „Policii České republiky“ a slova „tento orgán“ se nahrazují slovy „Policii České republiky“.

2. V § 74 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Účastníky řízení podle § 76b jsou navrhovatel a ten, vůči němuž návrh směřuje; navrhovatelem se rozumí osoba, jejíž život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost jsou jednáním osoby, proti které návrh směřuje, vážným způsobem ohroženy.“

3. V § 74 odst. 4 se za slova „§ 76a“ vkládají slova „a 76b“.

4. V § 75a se na konci odstavce 2 doplňují slova „a 76b“.

5. V § 75b odst. 3 se na konci textu písmene a) doplňují slova „a 76b“.

6. V § 75c odst. 1 se na konci textu písmene b) doplňují slova „nebo § 76b“.

7. V § 75c odst. 2 se za slova „24 hodin poté, co byl podán,“ vkládají slova „o návrhu podle § 76b až do 48 hodin poté, co byl podán“.

8. Za § 76a se vkládá nový § 76b, který včetně poznámky pod čarou č. 33c zní:

§ 76b

(1) Je-li jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele, může předseda senátu předběžným opatřením uložit účastníku, proti kterému návrh směřuje, zejména aby

a) dočasně opustil byt nebo dům společně obývaný s navrhovatelem (dále jen „společné obydlí“), jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo do něj nevstupoval,

b) se zdržel setkávání s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.

(2) Výjimky vyplývající z plnění povinností uložených předběžným opatřením účastníku, proti kterému návrh směřuje, stanoví soud, a to s přihlédnutím k jeho oprávněným zájmům.

(3) Předběžné opatření podle odstavce 1 trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Předcházelo-li rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření podle odstavce 1 rozhodnutí Policie České republiky podle zvláštního právního předpisu 33c), počíná tato lhůta dnem následujícím po dni, v němž uplynula lhůta stanovená v tomto zvláštním právním předpise. V případě podání návrhu na prodloužení předběžného opatření podle odstavce 4 neskončí lhůta dříve, než soud o takovém prodloužení rozhodne.

(4) Bylo-li před uplynutím doby uvedené v odstavci 3 zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na návrh navrhovatele rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření; vezme přitom v úvahu trvání stavu ohrožení navrhovatele podle odstavce 1, obsah a důvody podaného návrhu na zahájení řízení ve věci samé, majetkové či jiné poměry účastníků včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí, na které se vztahuje předběžné opatření, a další rozhodné okolnosti. Předběžné opatření však zanikne nejpozději uplynutím doby jednoho roku od okamžiku jeho nařízení.

(5) Rozhodnutí o návrhu předběžného opatření podle odstavce 1 není podmíněno předchozím rozhodnutím Policie České republiky podle zvláštního právního předpisu.

33c) § 21a a násl. zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Dosavadní § 76b až 76f se označují jako § 76c až 76g.

9. V § 76c se na konci odstavce 1 doplňuje věta „Usnesení o předběžném opatření podle § 76b se vyhlásí účastníkům až při provedení jeho výkonu. Účastníkům, kteří nebyli při provedení výkonu přítomni, se usnesení doručí dodatečně společně s vyrozuměním, že byl proveden jeho výkon.“

10. V § 76d se na konci textu písmene a) doplňují slova „a 76b“.

11. V § 77 odst. 1 písm. a) se za slovo „nepodal“ vkládají slova „v zákonné lhůtě nebo“.

12. V § 89 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavcem 2, který zní:

(2) V řízení, které je zahajováno spolu s návrhem na prodloužení předběžného opatření podle § 76b odst. 2, je příslušný okresní soud, který o prodloužení předběžného opatření rozhoduje.

13. Za § 273a se vkládá nový § 273b, který včetně nadpisu zní:

§ 273b

Výkon rozhodnutí o vykázaní ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným

(1) Nařídil-li soud předběžným opatřením, aby povinný dočasně opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo aby se zdržel setkávání s osobou, kterou soud v usnesení označil, a nenavazoval kontakty s ní (§ 76b), zajistí také bezodkladný výkon tohoto rozhodnutí.

(2) Výkon rozhodnutí se provede tak, že soud v součinnosti s příslušnými státními orgány vykáže povinného ze společného obydlí, odebere mu všechny klíče od společného obydlí, které povinný drží, a popřípadě mu zakáže setkávat se s označenou osobou nebo ji jinak kontaktovat. Soud zároveň poskytne povinnému příležitost, aby si bezprostředně při výkonu rozhodnutí vyzvedl ze společného obydlí své osobní cennosti a dokumenty, jakož i věci, které slouží jeho osobní potřebě; během trvání předběžného opatření podle § 76b pak povinnému umožní vyzvednout i věci nezbytné k výkonu jeho podnikatelské činnosti nebo výkonu povolání.

(3) Není-li povinný při výkonu rozhodnutí přítomen, poskytne mu soud na jeho žádost během lhůty uvedené v § 76b odst. 4 příležitost, aby si ze společného obydlí vyzvedl věci uvedené v odstavci 2. O tomto právu soud povinného vyrozumí oznámením zanechaným na dveřích společného obydlí.

(4) Příslušným k výkonu rozhodnutí uvedeného v odstavci 1 je soud, který nařídil předběžné opatření.

ČÁST TŘETÍ

Změna trestního zákona

Čl. III

V § 171 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 120/1962 Sb., zákona č. 53/1963 Sb., zákona č. 56/1965 Sb., zákona č. 81/1966 Sb., zákona č. 148/1969 Sb., zákona č. 45/1973 Sb., zákona č. 43/1980 Sb., zákona č. 159/1989 Sb., zákona č. 47/1990 Sb., zákona č. 84/1990 Sb., zákona č. 175/1990 Sb., zákona č. 457/1990 Sb., zákona č. 545/1990 Sb., zákona č. 490/1991 Sb., zákona č. 557/1991 Sb., nálezu Ústavního soudu České a Slovenské Federativní Republiky ze dne 4. září 1992, publikovaného v částce 93/1992 Sb., zákona č. 290/1993 Sb., zákona č. 38/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 91/1994 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 19/1997 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 103/1997 Sb., zákona

č. 253/1997 Sb., zákona č. 92/1998 Sb., zákona č. 112/1998 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 167/1998 Sb., zákona č. 96/1999 Sb., zákona č. 191/1999 Sb., zákona č. 210/1999 Sb., zákona č. 223/1999 Sb., zákona č. 238/1999 Sb., zákona č. 305/1999 Sb., zákona č. 327/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 101/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 121/2000 Sb., zákona č. 405/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 139/2001 Sb., zákona č. 144/2001 Sb., zákona č. 256/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., zákona č. 3/2002 Sb., zákona č. 134/2002 Sb., zákona č. 285/2002 Sb., zákona č. 482/2002 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., zákona č. 276/2003 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 52/2004 Sb., zákona č. 91/2004 Sb., zákona č. 537/2004 Sb., zákona č. 587/2004 Sb., zákona č. 692/2004 Sb., zákona č. 411/2005 Sb. a zákona č. 413/2005 Sb., se na konci písmene d) slovo „nebo“ zrušuje a za písmeno d) se vkládá nové písmeno e), které včetně poznámky pod čarou č. 2b zní:

e) dopustí se závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil rozhodnutí o vykázání vydané podle zvláštního právního předpisu 2b) nebo na základě předběžného opatření soudu, nebo

2b) § 21a zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Dosavadní písmeno e) se označuje jako písmeno f).

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o sociálním zabezpečení

Čl. IV

Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 110/1990 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona č. 1/1991 Sb., zákona č. 46/1991 Sb., zákona č. 306/1991 Sb., zákona č. 482/1991 Sb., zákona č. 578/1991 Sb., zákona č. 582/1991 Sb., zákona č. 235/1992 Sb., zákona č. 582/1992 Sb., zákona č. 37/1993 Sb., zákona č. 84/1993 Sb., zákona č. zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 155/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 133/1997 Sb., zákona č. 91/1998 Sb., zákona č. 155/1998 Sb., zákona č. 350/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 213/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 426/2002 Sb., zákona č. 281/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 168/2005 Sb. a zákona č. 218/2005 Sb., se mění takto:

1. V § 73 odst. 6 se na konci písmene k) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno l), které zní:

l) pomoc v intervenčních centrech.

2. Za § 74 se vkládají nové § 74a a 74b, které včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 50a znějí:

Pomoc osobám ohroženým násilím

§ 74a

(1) Osobám, které jsou ohroženy násilným chováním ze strany osob blízkých nebo osob žijících s nimi ve společném bytě nebo domě, se poskytuje bezprostřední individuální psychologická a sociální pomoc ambulantní nebo azylové povahy. Těmto osobám se rovněž zprostředkuje poskytnutí následné pomoci zejména sociální, lékařské, psychologické a právní. Pro poskytování pomoci těmto osobám se zřizují intervenční centra.

(2) Součástí pomoci podle odstavce 1 je i spolupráce a vzájemná informovanost mezi orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, orgány Policie České republiky a obecní policie, nestátními a charitativními organizacemi. Intervenční centra plní koordinační úlohu mezi zúčastněnými institucemi při pomoci osobám ohroženým násilným chováním a vyhodnocují vzájemnou spolupráci.

(3) Zaměstnanci intervenčních center jsou při pomoci osobám ohroženým násilným chováním povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se při výkonu své činnosti dozvěděli. Sdělit takové skutečnosti mohou jen se souhlasem osob, kterých se tyto údaje týkají, nebo pro účely trestního řízení orgánům činným v trestním řízení i bez takového souhlasu.

§ 74b

(1) Pomoc osobám ohroženým násilným chováním se poskytuje převážně na základě podnětu doručeného intervenčnímu centru Policií České republiky podle zvláštního právního předpisu 50a); tímto podnětem je opis rozhodnutí o vykázání nebo o zákazu vstupu do společného obydlí a opis úředního záznamu o provedených úkonech. Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta na základě žádosti osob ohrožených násilným chováním i bez takového podnětu.

(2) Intervenční centrum je povinno kontaktovat osobu, která byla v rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí označena za osobu ohroženou násilným chováním, a to ve lhůtě nejpozději do 48 hodin od doručení podnětu, jinak vždy bezodkladně poté, co se dozví o ohrožení osoby násilným chováním.

(3) V rámci prvního kontaktu s osobou ohroženou násilným chováním intervenční centrum zjišťuje, zda tato osoba porozuměla všem informacím poskytnutým příslušníky Policie České republiky a zda jí byla zajištěna dostatečná ochrana a bezpečí. Dále pomoc zahrnuje i následnou poradenskou činnost.

(4) Intervenční centrum je povinno oznamovat příslušnému krajskému úřadu počet osob ohrožených násilným chováním, kterým byla poskytnuta pomoc.

50a) § 21b odst. 2 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení

Čl. V

Zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 125/1990 Sb., zákona č. 210/1990 Sb., zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 459/1990 Sb., zákona č. 9/1991 Sb., zákona č. 144/1991 Sb., zákona č. 582/1991 Sb., zákona č. 84/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 72/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 238/1995 Sb., zákona č. 289/1997 Sb., zákona č. 91/1998 Sb., zákona č. 155/1998 Sb., zákona č. 169/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 518/2002 Sb. a zákona č. 501/2004 Sb., se mění takto:

1. V § 3 odst. 2 se na konci písmene c) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno d), které zní:

d) zřizuje a spravuje intervenční centra.

2. V § 45 se na konci písmene ch) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno i), které zní:

i) intervenční centra.

3. V § 46 odst. 1 se za slova „§ 3 odst. 2 písm. a)“ vkládají slova „a d)“.

ČÁST ŠESTÁ

ÚČINNOST

Čl. VI

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2007.

Zaorálek v. r.

Klaus v. r.

Paroubek v. r.

Příloha B – Dotazník

DOTAZNÍK

Jmenuji se Zuzana Povrová a jsem studentkou Technické univerzity v Liberci Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické, studijního programu Speciální pedagogika.

Dovoluji si Vás tímto způsobem oslovit a požádat o pomoc při provedení průzkumu, který je zaměřen mj. na zjištění nejčastějších obětí domácího násilí a nejčastějších forem domácího násilí. Dotazník je zaměřen na osoby, které mají zkušenost s domácím násilím a jsou ochotné jej vyplnit.

Při vyplňování si pozorně přečtěte jednotlivé položky a jako odpověď vyberte vždy pouze jednu z nabídnutých možností. V některých případech je možné vyjádřit se volně. Pokud zvolíte tento způsob odpovědi, prosím o stručnost.

Dotazník je anonymní. Získané údaje budou sloužit jako podklad pro průzkum nutný k vypracování bakalářské práce.

1. Máte osobní zkušenost s domácím násilím?

- A. ano
- B. ne
- C. nevím (nejsem si jistý/á, odkdy se dá hovořit o domácím násilí)

2. Týká/týkalo se domácí násilí i jiných členů rodiny – oběťmi jsou také děti?

- A. ano
- B. ne

3. Jak dlouho domácí násilí trvá/trvalo? _____

4. Kdo je/byl původcem domácího násilí?

- A. manžel/ka
- B. druh/družka
- C. syn/dcera
- D. někdo jiný – blíže specifikujte _____

5. Podal/a jste trestní oznámení na původce domácího násilí? U odpovědi uveďte důvod.

A. ano

B. ne

6. Jaké formě domácího násilí jste byl/a, popř. stále jste vystaven/a?

A. psychické násilí

B. fyzické násilí

C. sexuální násilí

D. ekonomické násilí

E. kombinace násilí – blíže specifikujte

7. Jakému druhu psychického násilí jste byl/a, popř. stále jste vystaven/a?

A. ponižování a nadávání

B. vyhrožování

C. kontrola a sledování

D. emocionální/psychologická manipulace

E. jiné (vypište)

8. Jakému druhu fyzického násilí jste byl/a, popř. stále jste vystaven/a?

A. rány pěstí, facky

B. kopání

C. tahání za vlasy

D. strkání

E. jiné (vypište)

9. Jaký druh pomoci jste vyhledal/a:

10. Na posuzovací škále označte, jak si myslíte, že společnost přistupuje k lidem postiženým domácím násilím:

výborně (1) až nedostatečně (5)

1 2 3 4 5

11. Domníváte se, že je u nás systém pomoci pro oběti domácího násilí nastaven dobře?

- A. ano
- B. ne
- C. nevím, nedokážu posoudit

12. Jaké je Vaše pohlaví?

- A. muž
- B. žena

13. Do které věkové kategorie spadáte?

- A. do 20 let
- B. 21–30 let
- C. 31–40 let
- D. 41–50 let
- E. nad 51 let

14. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- A. základní
- B. vyučen/a
- C. vyučen/a s maturitou
- D. středoškolské s maturitou
- E. vysokoškolské

Děkuji Vám za ochotu a laskavost, kterou jste mi odpovědným přístupem k vyplnění dotazníku prokázali.

Zuzana Povrová

4. Jak hodnotíte nastavení pomoci obětem domácího násilí? Jakým způsobem by se dala pomoc zlepšit/zkvalitnit?

5. Jak hodnotíte spolupráci jednotlivých pomocných složek mezi sebou a s oběťmi domácího násilí?